

Nr. 48 / 2010 m. balandis

Sveikinimai

„Velykos! Velykos! Velykos! Ei, tu!
Skubėki į Maximą! Būkim kartu!
Gal nori į Oza? O gal į RIMI?
Tik litų turėki,- ir viską imi!“

Ji moko... Pagauna ir neša tave!
Jinai - lyg tornadas! Griežtoji mama!
Ir vykdam jės kėslus! Jauties lyg sapne...
Jinai - visagalė! Jinai - REKLAMA!

Todėl kreipinyje „Velykos! Velykos!“
Šventumo ir Dieviškos Meilės neliko...
Mat protus užvaldė mamoniškas pradas
O sieloms beliko pigus maskaradas...

Su ŠVENTOMIS Velykomis!
2010

Nuoširdžiai -
Albertas

2010 balandžio 1 d.

Šiaulių universitetas,
minėdamas
SPECIALIOSIOS PEDAGOGIKOS SPECIALYBĖS 50-metį,
2010 kovo 4 d. atidarė
VIRTUALŲ SPECIALIOSIOS PEDAGOGIKOS MUZIEJŲ
(www.specialiojipedagogika.lt)

populiarinantį humaniškiausių mokslų, negalę turinčių asmenų integracijos pasiekimus, neįgaliųjų kūrybą, socialines akcijas, nusipelnčius profesijos atstovus ir kt.

**UNIKALIAUS MUZIEJAUS IR GARBAUS JUBILIEJAUS
PROGA SVEIKINU**

Šiaulių universiteto Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto Kolegas, paklojusius šalyje ir pasaulyje Žmoniškumą puoselėjančių rūmų pamatus ir plėtojančių atjautos, altruizmo bei aukos ypatingam artimui idėjas.

Nuoširdžiai -
Albertas

2010 balandžio 1 d.

PAPA-48

ŠIAME NUMERYJE

Mielas Skaitytojau,

skyrelyje **Susimąstykite** talpinamos mintys savo turiniu sunkiai telpa į tradicinių edukacinių priemonių rėmus. Dar daugiau,- kai ką jos gali gluminti, gal net šokiruoti... Tačiau, antra vertus, o kodėl neišbandyti naujų ugdomojo poveikio resursų, jeigu tradiciniai - daugelis sutinka - neefektingi? Tai jokiū būdu nereikštų kapituliacijos ar apatiško rankų nuleidimo. Anaiptol! Tai greičiau taktinis sprendimas (gal primenantis unikalų maršalo Kutuzovo „ėjimą“ - be kovos atiduoti Napoleonui Maskvą, idant šis po lengvos pergalės pats paliktų miestą, savo karių lavonais nuklodamas sugrįžimo į Prancūziją kelią...). Juo būtų siekiama išjudinti pasyviuosius ugdomojo proceso dalyvius, kad šie patys pradėtų aktyviau kovoti su jų pačių blogybėmis... Taigi, gal tikslinga suteikti jiems išmintingą veikimo laisvę, kad mūsų mokyklose blogis pajustų visuotinį priešišku- mą. Argi tai ne „*Reali fantastika*“?

Aktualijoje „*Socialinių mokslų saulėlydis?*“ atkreipiamas dėmesys į tendencijas, kurios ryškėja pedagogikos mokslininkų darbuose. Publikacijoje bandoma atsakyti į klausimus: kiek disertaciniai tyrimai atliepia bendrojo lavinimo mokytojų, auklėtojų, mokinių ir jų tėvų lūkesčius? Su kuo asocijuojasi mokslinės autorių rekomendacijos - kelrode žvaigžde, rodančia Mokyklai išeitį iš nepaprastai sudėtingos šių dienų sociali- nės erdvės, ar primena piemenį, einantį avių bandos gale ir bejėgiškai mojuojantį žilvičio vytele?

Rubrikoje **Auklėjimo ABC** talpinama medžiaga „*„Našlaičių“ auklėjimo ypatumai*“. Suprantama, šių vaikų tėvai šios publikacijos neperskaitys. Ir ne todėl, kad jų jau nėra gyvųjų tarpe... Situacija kur kas sudėtingesnė... Ir, deja, pastaruoju metu vis labiau kelianti nerimą... Todėl šiems vaikams labai reikalinga giminių, mokytojų, bendraamžių pagalba. Ir ne vien materiali, bet ypač dvasinė... Taigi, šis straipsnis jiems.

Skyrelyje **Praktikumas** Lolita Navickienė siūlo 3.5.4. temą (iš Klasės auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“) „*Tikėjimo ir religijos svarba. Laisvo pasirinkimo reikšmė*“. Tema analizuojama integruojant keturis autorės siužetinius dialogus („Naujas dėsto- mas dalykas“, „ėjimas apšviestu keliu“, „Vazos žiedimas“, „Trys žirgai“) ir A. Navicko muzikinę pjesę „Gyvenimas pagal Jį“. Čia taip pat galima rasti **PAPA žurnale publikuotų temų sąrašą** (parengė L.Navickienė), kuris palengvins susirasti pozityviam pokalbiui su mokiniais reikalingų dorinamųjų idėjų, įžvalgų, minčių.

Skyrelyje **Iš širdies - į širdį** svečiuojasi Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos tikybos mokytoja Jūratė Liubamirskaitė, dovanodama Skaitytojams pamokos 5 klasėse išplėstinį planą. Kuo galėčiau paaiškinti būtent tokio dalyko - tikybos, bet, pavyzdžiui, ne matematikos ar istorijos pasirinkimą? - Galima būtų nurodyti keletą priežasčių:

daugelis žmonių ruošiasi gražiausiai pavasario šventei – šv. Velykoms (gal talpinama pamokos medžiaga suteiks dvasinių įžvalgų?); prieš 20 metų tikybos dalykas sugrąžintas į Lietuvos mokyklas (jauniausia dalykų sesuo švenčia savo jubiliejų...); šių mokslo metų visų PAPA numerių puslapiai žymimi specialiu raginimu – „*Nesigėdinkime būti krikščionimis...*“ (atrodo, visuomenėje vis ryškiau atgyja neigiamas „tikrų“ tarybinių piliečių požiūris į tikinčiuosius kaip „žemos reputacijos“ piliečius...); bendroje pedagoginėje spaudoje drąsiai afišuojasi lituanistai, matematikai, muzikai, fizikultūrininkai ..., tačiau akivaizdų (pridera?) kuklumą demonstruoja tikybos mokytojai... Belieka gerb. Jūratei nuoširdžiai dėkoti už atsiųstą dovaną.

Skyrelyje *Svečiuose Š. Amonašvilis* toliau publikuojama pedagoginė miniatiūra iš jo knygos „*Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesa*“ (2009). Šį kartą parinkau ištrauką, kurioje vėl praskleidžiama realybės užuolaida. O tada akivaizdžiai matome pavojus, kai mokyklos, teisiškai įpareigtos „teikti paslaugas“, privalo tenkinti neretai įnoringų tėvų užgaidas, kuriose nebelieka vietos ir erdvės pagrindinei Mokyklos misijai įgyvendinti. Taip, „klientui prievartaujant“, „paslaugos teikėjas“ verčiamas atsisakyti amžinųjų vertybių diegimo vardan trumpalaikės mados užgaidų...

Linkiu visiems Ugdytojams, kad Dvasinio Priskėlimo troškimas apšviestų mūsų visų sielas ir protus, jausmus ir valią, kad Meilės šviesa nurodytų patį tiesiausią kelią į mūsų vaikų sielas.

Nuoširdžiai -

Albertas

2010 balandžio 1 d.

Susimąstykite

REALI FANTASTIKA...

Kodėl mums taip nesiseka su vaikų auklėjimu? Kodėl tiek daug drausmės pažeidėjų šeimose, mokyklose, viešose vietose? Kodėl pasaulyje garsėjame mokinių žiniomis (deja, savitikslemis...) ir niekaip nesugebame įveikti paauglių smurto? Juk tiek daug įgyvendiname tikslinių programų¹, realizavome daugybę projektų, skirtų vaikų, paauglių ir jaunimo auklėjimui! O realybėje? - Ieškome galimybių ir būdų, kaip pakenkti bendramoksliai ar kolegai, reikalaujame teisių, akivaizdžiai pamiršdami asmenines pareigas ir aukojimąsi kitų labui, ignoruojame savanoriško darbo galimybes², pasitaikius progai sprunkame iš Lietuvos ir pan.? Taigi, egoizmas baigia nugalėti altruizmą, panieka žmogui guja iš mūsų sielų pagarbą artimui, niekšas neretai tampa socialinės elgsenos - ypač paauglių tarpe! - modeliu... Taigi, kur slypi šios pedagoginės negalės priežastys?

Paminėsiu, mano galva, pačią svarbiausią, akivaizdžią, matomą normalia akimi. Tai dažnai apgaulingas Auklėtojo įsitikinimas: „Mano asmeniniai veiksmai, socialinė elgsena dorinių, dvasinių, pilietinių ir kt. vertybių plotmėje yra (beveik) tobula. Tačiau savikritiškai prisipažįstu: stokuju žinių ir patirties, kaip auklėti šiuolaikinius vaikus, kurių dažnas apsėstas masmedijos vilionių arba, dar blogiau, - jau patekęs kvaišalų ar narkotikų nelaisvėn... Antra vertus, ...“ - Ir čia dažnai galėtume išgirsti priekaištų laviną - „mokiniai nemotyvuoti, savanaudžiai, viskam abejingi, sužvėrėję smurtautojai...“ Suprantama, kad ugdytiniai tokiais atvejais rezonuoja, t.y. atliepia panašiais epitetais: „tėvai / mokytojai - naftalininės atgyvenos, evoliucijos inkliuzai, islamo teroristai...“ Visa tai leidžia teigti, kad šiandien daugumos ugdytojų susipriešinimas su jų ugdytiniais yra akivaizdus. Tai ir yra, mano galva, esminė socialinės įtampos, tvyrančios šeimose ir mokyklose, priežastis.

Sutikime, kad labai keistai skamba šis dviejų grupuočių tarpusavio susipriešinimo, arba atviros konfrontacijos faktas. Juk tai, galėtume sakyti, prieštarauja Gamtos dėsniams, žmogiškajai prigimčiai: tėvai, meilėje pradėję savo vaikus, turėtų juos ir toliau mylėti, o šie, natūralu, privalėtų jausti nuoširdžią pagarbą ir dėkingumą jų gyvybės davėjams; mokytojai, profesinio pašaukimo priesakų įpareigoti, privalėtų mažąjį individą vesti sužmogėjimo keliu humanistinės brandos link, o mokiniai, natūralu, už šį pasiaukojantį darbą turėtų jausti nuolatinį dėkingumą. Deja, sutikime: realybė kitokia.

¹ *Patriotinio ugdymo įgyvendinimo programa* (1999 m.), *Bendroji pilietinio ugdymo programa* (2004 m.), *Ilgalaikė pilietinio ir tautinio ugdymo programa* (ją 2006 m. rugsėjo 19 d. patvirtino Lietuvos Respublikos Seimas) ir kt.

² Šiųmetė gili žiema eilinį kartą akivaizdžiai parodė daugumos mūsų pilietinį abejingumą ir egoizmo pergale prieš altruizmą: didmiesčių kiemuose automobiliai klimpo sniego pusnyse, strigo giliose ledo provėžose, tačiau neteko matyti, kad jauni ir fiziškai stiprūs jaunuoliai-vairuotojai su kastuvu rankose išsikuoptų jų automobilių stovėjimo aikštes... O tai reiškia, geriau nuolat patirsiu asmeninius sunkumus, fizinius nepatogumus ir net materialinius nuostolius, tačiau praktinių veiksmų, palengvinančių asmeninę ir *kitų žmonių būti*, nesiimsiu... Tai - nacionaliniai lietuviško pilietiškumo ir humanizmo ypatumai...

Ir vėl privalome savęs klausti: kas turėtų imtis iniciatyvos konsoliduoti minėtus „antagonistinius“ vaikų ir suaugusių tarpusavio santykius? – Atrodytų, naivus klausimas: mūsų, suaugusiųjų, konstitucinė teisė ir pareiga auklėti vaikus, vesti juos doros keliu. Stop, mieli kolegos. Stop... Tai kodėl, brangieji, neauklėjame vaikų / mokinių? – Atsakymas, mano galva, akivaizdus: *nesugebame!* (Atmetu versiją *nenorime auklėti*, nes tai tolygu sabotazui, konstitucinių pareigų nevykdymui...)

Klausimas: kodėl nesugebame auklėti, arba kodėl mūsų pastangos yra bergždžios, duoda menkus rezultatus? – Manychiau, didele dalimi tai atsitinka todėl, kad pamiršome senolių (ir pedagogikos klasikų taip pat!) išmintį: *auklėja ne knygos, vadovėliai ar programos, - asmenybę gali auklėti tik Asmenybė!* Ir būtent todėl, gerbiamas auklėtojai, drįstu abejoti Tavo anksčiau išsakytu teiginiu: „Mano asmeniniai veiksmai, socialinė elgsena dorinių, dvasinių, pilietinių ir kt. vertybių plotmėje yra (beveik) tobula...“ Jei-gu *toks* būtum, nereikėtų skųstis properšomis vaikų auklėjimo kompetencijoje, nes vykdant šią misiją pirmai pradžia pakaktų paprasto metodologinio pagrindo, kurį vadinu *Pedagoginis dvasingumas* (ir apie kurį PAPA puslapiuose rašyta jau pakankamai daug). Jei-gu *toks* būtum, tai užtikrinu: nereikėtų dejuoti dėl nežinojimo *kaip* auklėti šiuolaikinius vaikus. Tu tiesiog su jais *natūraliai* bendrautum, juos nuoširdžiai *mylėtum* ir *gerbtum*, tuo pat metu įgydamas elementarią teisę iš jų *išmintingai reikalauti*. Ir iš absoliučios auklėtinių daugumos nesulauktum jokio protesto, visuotinės jų konfrontacijos, pagiežos, neapykantos... Suprantama, šie kokybiniai pokyčiai staiga neįvyktų (apie stebuklus pedagogikoje kalbėti neįprasta...). Tačiau procesas prasidėtų. Ir jis duotų vaisių... Neabejotinai.

Deja, šiandien turime tai, ką turime, ir ką patvirtina kiniečių išmintis. O ji moko: galima nusipirkti namą, bet ne namų židinį, galima nusipirkti lovą, bet ne miegą, galima nusipirkti laikrodį, bet ne laiką, galima nusipirkti knygą, bet ne žinias, galima nusipirkti padėtį visuomenėje, bet ne pagarbą, galima užmokėti daktarui, bet nenusipirksi sveikatos, galima papirkti sąžinę, bet ne gyvenimą... Šios gilios išminties lietuviškas pedagoginis „priedas“ dažnai byloja visai ką kita: galima gauti atlyginimą už mokinių auklėjimą, nepelnant jų pagarbos, galima diegti vaikams pilietiškumą, jų neapkenčiant, galima puoselėti tautiškumą, tyčiojantis iš Lietuvos, jos žmonių, kultūros, papročių, galima kitus raginti mylėti artimą, pačiam jį apkalbant, jam pavydint, prieš jį smurtaujant...

Manychiau, būtent šis „lietuviškas pedagoginis priedas“ ir liudija mūsų, suaugusiųjų ugdytojų – tėvų ir mokytojų, auklėjamojo poveikio vaikams menkavertiškumą. Jei-gu norite, pedagoginę impotenciją. Ir atskleidžia šios negalės priežastį. Būtent šia diagnoze norėčiau paaiškinti pasaulinius mūsų paauglių smurto rekordus, kas savaitę nusidriekiančias procesijas, į paskutinę kelionę palydinčias savižudžius mokinius, universitetų absolventus, bijančius praverti mokyklų duris... Sutikime: reikėtų stebėtis, jeigu esant *tokiam auklėjimui* (= antiauklėjimui) šalies mokyklose ir šeimose turėtume kitokią socialinę situaciją.

Čia atsiveria pačių netikėčiausių mintijimų laukas: jeigu mes, suaugusieji, *norime* (vaikus auklėti), bet *negalime* (šios funkcijos atlikti), tai reikėtų kreiptis į *centrinį* ug-

domojo proceso dalyvį - vaikus³. Jie tikrai *galėtų* šią misiją vykdyti, jeigu tik ... *norėtų*. Todėl mūsų visokeriopa pareiga - padaryti viską, kad šios idėjos įgyvendinimas taptų realybe. Bent pabandykime. Sudarykime sąlygas, kad ši paradoksali pedagogika būtų išbandyta, t.y. kad mokiniai panorėtų ir imtųsi atlikti tai, ko mes nepadarėme, arba negalime atlikti⁴. Juk blogiau nebus.

Tiesa, paleidę paradoksalią pedagogiką mechanizmą privalėtume nuryti bent vieną karčią piliulę: mes, ugdytojai, turėtume pripažinti patyrę profesinę nesėkmę, savų teorinių tyrimų ir metodinių rekomendacijų fiasko⁵... O tikimybė tokiam prisipažinimui - didelė, nes vaikams, o ypač paaugliams jų bendraamžių nuomonė dažniausiai yra svarbesnė (!) už suaugusiųjų pamokymus - autoritarinius, bekompromisius, užgau-liojančius... Taigi iškyla pasirinkimo dilema: kas mums svarbiau - impotentiškos asmeninės ambicijos ar ugdytinių socialinės elgsenos kokybė, lemianti daugelio jų fizi-nę ir psichinę sveikatą, santykių šeimoje ir mokykloje turinį? - Tikėtina, pirmąjį prioritetą rinksis tie kolegos, kuriems taikytinas posakis: kuo mažiau amunicijos, tuo daugiau ambicijos. Jiems bus sunku susitaikyti su mintimi, kad „aš kažko nesugebu? To negali būti!“ Antra vertus, o gal ši reakcija juos privers „sukrusti“ - ieškoti ne dekla-ratyvaus, o realaus mokinių auklėjimo glimybų ir būdų?

Antrąjį prioritetą galėtų rinktis kolegos, kurių samprotavimų logika artima šiai: mes, mokytojai, atsakome už žinių kokybę, t.y. mokome, o mokiniai auklėjasi. Gerbdami šį kilnų pasiryžimą, mes įvairiais būdais skatiname jų saviauklą.. Neįprasta? - Taip. Bet juk ir situacija, bent jau Lietuvoje, taip pat netradicinė, verčianti išbandyti inovaty-vius gelbėjimosi būdus. Beje, šio teiginio pagrįstumą patvirtina ir Prezidentūroje pasirašytas (2010 03 22) memorandumas „Vaikystė be patyčių“. Šalies vadovė pažymė-jo: „Parašais patvirtintas susitarimas visomis įmanomomis priemonėmis stabdyti smurto ir patyčių bangą šalyje...“⁶ Sutikime, paradoksalią pedagogiką idėja galėtų būti viena iš „įmanomų priemonių“. Juolab, kad minėto pasitarimo dalyvių mintys, prasi-skverbusios žiniasklaidoje, daugiausia apsiribojo susidariusios situacijos apibūdinimu ir raginimu imtis priemonių. Tikėkime, kad konstruktyvumu pasižymintys Prezidentės veiksmai šį kartą leis išvengti pasakos apie pelyčių susirinkimą baigmės: priėmusios vie-ningą nutartį, kad tikslinga pasalūnei katinui parišti varpelį, jos taip ir nesurado norinčiosios šią misiją atlikti... O tokių, pasakų lygmens bandymų gelbėti vaikus, jau turėjome ne vieną.

Grižkime prie jaunimo pasiryžimo imtis ypatingai atsakingų ir garbingų socialinio gelbėtojo veiksmų - misijos, kuriai savo reikšme sunku surasti lygiavertę. Grižkime to-dėl, kad girdžiu oponento pastebėjimą jo ironiškos šypsenos fone: ar nesulauksime pasekmių, kurias 20 a. 7-ame dešimtmetyje patyrė Kinija, kai ten kultūrinę revoliuciją vykdė chunveibinai? Juk jų veiklos pasekmės buvo daugiau negu apgailėtinos! (Beje,

³ Pirminis (prigimtinis) - tėvai, profesinis (pašaukiminis) - mokytojai

⁴ O iš tikrųjų negalime todėl, kad nenorime (pavyzdžiui, būti normaliu Žmogumi - Humanistu), nes tai Lietuvoje jau tampa neįprasta ar nemadinga.

⁵ Žr. šiame PAPA numeryje talpinamą straipsnį „Pedagoginių mokslų saulėlydis?“.

⁶ Žr.: *Dialogas*, 2010 kovo 26 d.

panašių bandymų - ir padarinių taip pat! - būta ir kitos didžiulės valstybės istorijos panoramoje, kai suaugusieji (!) proletkulto išpažinėjai trypė kojomis visa tai, ką vadino „buržua palikimu“...)

Taip, Motina Istorija užfiksavo šias pastangas. Tačiau tarp to, kas buvo, ir to, apie ką čia kalbame, yra didžiulis ir akivaizdus skirtumas. Pavyzdžiui, chunveibinai kovojo prieš pagarbą tradicijoms, niokojo tūkstantmetės kultūros palikimą, „pasenusias idėjas“... Panašumo atrastume ir proletkulto siekiuose... Taigi, viską lemia strateginis turinys, jo prioritetai. Aukščiau minėtais atvejais kultūrinės revoliucijos akivaizdžiai numatė ir įgyvendino destruktinius siekius, gi mūsiškėje situacijoje jokie revoliucinio perversmo niekas nedarytų. Mokinių siekiamybė savo esme būtų tik pozityvi: *sumažinti socialinę įtampą, tvyrančią Lietuvoje! Gražinti į žmonių gyvenimą humanistinius bendravimo santykius - pagarbą asmenybei, nepriklausomai nuo žmogaus amžiaus, jo padėties visuomenėje, turto, užimamų pareigų...*

Taigi, dar kartą tikslinga akcentuoti: mes, suaugusieji (nors ir labai gėda prisipažinti) šio kilnaus tikslo siekėme jau 20 metų, tačiau, sutikime, nesugebėjome jo įgyvendinti⁷. Tai kodėl neturėtume skatinti jaunimo išbandyti alternatyvių - paradoksalių sprendimų kilniam tikslui realizuoti? Neleisdami įgyvendinti šios misijos mes tikrai galėtume būti apkaltinti⁸. Bent jau savos sąžinės.

Pafantazuokime. Tarkim, ugdytiniai imasi jiems neįprastos, bet labai patrauklios ir kilnios iniciatyvos - neutralizuoti chroniškai įsisenėjusius „tėvų ir vaikų“⁹, mokytojų ir mokinių konfliktinius santykius. Būdami išmintingesni už mus, suaugusius¹⁰, jie:

- tarpusavyje ragina vieni kitus gerbti suaugusius - tėvus ir mokytojus (nes „absoliuti jų dauguma trokšta mums gera, deda daug pastangų rūpindamiesi mūsų sveikata, nuoširdžiai linki mums laimės ir gerovės ateityje...“);
- inicijuoja įvairias laisvanoriškas dorovingumą ir dvasingumą puoselėjančias akcijas („Mūsų klasė - prieš nikotiną, kvaišalus ir narkotikus!“; „Myliu ir gerbiu Tave, nes to paties ir aš trokštu“; „Mūsų meilė ir pagalba laikinai slystantiems ir įklampusiems“, „Tik atlikęs pareigą, galiu būti laisvas“, „Padėkos dienos klasėje, mokykloje ir šeimoje“, „Mes liudijame meilę ir pagarbą kiekvienam bendruomenės nariui“, „Rašome asmeninius Dėkingumo dienoraščius“, „Ruošiamės Europos tėvų ir mokyklos dienai“ ir kt.¹¹);
- organizuoja seminarų ciklą tėvams ir mokytojams apie šių dienų vaikų ir jaunimo būties ypatumus esant neįprastoms gyvenimo aplinkybėms (narkotikai, kvaišalai, porno...), kurių poveikio ir pavojaus daugelis suaugusiųjų nesugeba įvertinti;

⁷ Apie malonias išimtis, kurių, ačiū Dievui, dar turime, čia kalbėti netikslinga.

⁸ Kaltinimo esmė glūdėtų kad ir tokioje žinomoje patarlėje: „Nei pats ėda, nei kitam duoda“.

⁹ Atmeskime žinomą tezę, kad tėvų ir vaikų konfliktas yra Gamtos užprogramuotas, kaip nepagrįstą.

¹⁰ Kartoju: su šiuo faktu privalome sutikti, nes jie darys tai, ko mes nedarėme, nesugebėjome arba nenorėjome...

¹¹ Žr.: Švietimo reformą pradėkime iš apačios // PAPA-45 / Aktualija.

- inicijuoja teisinių aktų pataisas (pavyzdžiui, „užkietėjusiems“ autoritarams tėvams ir mokytojams), blokuojančias suaugusiųjų bandymus naudoti „tradicines“ fizinės ir psichinės prievartos priemones...
- rengia pokalbius su bendraamžiais apie jų „kitokio“ elgesio nuostatas...

Mieli kolegos suaugusieji, norėčiau jus nuoširdžiai perspėti: negalvokime, kad šis kelias štrichais nupieštas vaizdelis, rodantis vaikų / mokinių pastangas keisti tarpusavio žmogiškųjų santykių kokybę, yra iš fantastikos srities. Anaiptol. Pakaktų veiklaus Mokinių parlamento (o mokykloje - Mokinių tarybos), kuris savo veiklos programoje numatytų šalies mokyklose organizuoti minėtas ir panašaus turinio akcijas, renginius. Ir, neabejoju, reikalai pajudėtų iš dabartinio „mirties taško“.

Kas galėtų vesti tokius pokalbius su mokiniais ar vadovauti aukščiau minėtiems suaugusiųjų seminarams? - Žinoma, pirmuoju smuiku privalėtų groti patys mokiniai. Juk jų esama stebėtinai išmintingų ir dvasingai taurių. (Prisiminkime, LTV projekto „Lietuvos tūkstantmečio vaikai“ dalyvius.) Ir dar. Nesunku suvokti šių jaunųjų auklėtojų, pasiryžusių gelbėti į smurto ir narkotikų liūną grimztančius bendraamžius bei suaugusiuosius, išaugusią savivertę. Juk ko vertas vien naujos kilnios socialinės ir pilietinės misijos įsisažmoninimas: *tai, ko dešimtmečiais nepadarė suaugusieji, mes padarysime!*

Sėkmės prielaidomis galima nurodyti ir tai, kad vaikai / mokiniai, kaip minėta, kur kas lengviau supranta bendraamžių argumentus, tiki jų nuoširdumu ir pagrįstumu... Matydami akivaizdžias suaugusiųjų - tėvų ir mokytojų bendravimo su vaikais / mokiniais klaidas, jie *Google* studijuoja psichologines žmogaus silpnybių įveikimo prielaidas bei pozityvaus auklėjimo nuostatas... Jų nuoširdžios pastangos nenuveina niekais: suaugusieji supranta tipiškas savo elgesio klaidas, suvokia nepagrįstas ambicijas, įsisažmonina nepamatuotus siekius... Žmogiškieji santykiai šeimose ir mokyklose įgauna visiškai kitokią turinį ir aromata... Fantastika? - Šiandien - taip, tačiau rytoj ji gali tapti realybe.

Telydi gyvenimą mūsų
Tauri ir prasminga mintis,-
Didžiausius stebuklus padaro
TIKĖJIMAS, MEILĖ, VILTIS.

Pagarbiai kviečiantis susimąstyti (ir nesieti siūlomos idėjos su kalendorinės datos prasme) -

Albertas

2010 balandžio 1 d.

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Aktualija

PEDAGOGINIŲ MOKSLŲ SAULĖLYDIS?

Ši kartą temą apmąstymui išprovokavo prof. Vincento Lamanausko straipsnis „Profesorių gausėjimo metas“ (Delfi.lt, 2010 03 08)¹². Autorius išryškina pavojus, jau dabar tykančius Lietuvos edukologijos mokslų: mažinami atestaciniai reikalavimai aukštųjų mokyklų pedagoginiam personalui, lengvai teikiami (lyginant su užsienio valstybėmis) daktaro moksliniai laipsniai ir profesoriaus moksliniai vardai, neskatinamas publikavimasis prestižiniuose užsienio leidiniuose ir kt. V. Lamanauskas, manyčiau, pagrįstai perspėja: „Taip galime sėkmingai „prigaminti“ tiek daktarų ir profesorių, kad statistiniu požiūriu atrodysime labai gražiai. Bet ar tai bus atspindys tikrojo mokslo lygio ir objektyvios mokslinės kompetencijos? Vargu. Lietuvoje ir taip daug neteisybės, melo, apgaulinėjimo ir profanavimo...“

Čia norėčiau pakviesti gerb. Skaitytoją susimąstyti apie tą patį objektą, tačiau kitu „kampu“: kiek akademinė infliacija veikia pedagogikos mokslo tyrimus. Kitais žodžiais, nesiaiškindami kiekybinių dalykų (daktaro disertacijų, docentų ir profesorių skaičius; jų parengtų vadovėlių, metodinių priemonių ar monografijų kiekio...), pabandykime atsakyti į paprastą „žemišką“ klausimą: **koks šiuo metu pedagoginių mokslų socialinis autoritetas?** Ar atlieka jie taikomąją funkciją? Koks jos socialinis efektyvumas (naudingo veikimo koeficientas)? Kokią misiją šie mokslai vykdo visuomenės gyvenime - kelrodžio švyturio ar tik smilkstančio deglo?..

Kalbant apie taikomąją pedagoginių mokslų (apsiribokime tik bendrojo lavinimo mokyklos aktualijomis, kurias, sutikime, privalėtų analizuoti daktaro disertacijos) funkciją reikėtų mintyse turėti mažiausiai dvi sritis: mokslą *produkuojančią* ir mokslą *priimančiąją, realiai taikomąją*, t.y. tyrimų išvadas diegiančiąją praktikoje.

Pirmoji sritis šiandien - fasadinė, pasižymi gerai įvaldyta darbų forma: pagrįstas temos aktualumas, atskleistas mokslinis problemiškas, apibrėžtas tyrimo objektas ir tikslas, suformuluota tyrimo hipotezė ir uždaviniai, nurodytas darbo mokslinis naujumas ir praktinis reikšmingumas...

¹² Žr.: <http://blog.delfi.lt/lamanauskas/6888>

Pirmoji disertacijos dalis /skyrius - reveransas mokslinio darbo vadovui, potencialiems oponentams ir „populiariems“ autoriams, kuriuos visi cituoja (dažnai paimdami jų tekstus iš kitų magistrų ar daktarų darbų...). Ir beveik nesusimąstoma, kad cituojamų užsienio šalių mokslininkų išvados ar teiginiai, deja, gali tikti tik tam socialiniam kontekstui, kuriame gyvena/o ir kurį tyrė autorius... Tačiau daugelis faktų liudija (ne kartą esu minėjęs, esame „juodųjų čempionų“ tauta...), kad Lietuvos „socialinis dirvožemis“ akivaizdžiai skiriasi nuo kitų šalių. (Kažkodėl nemandome laisvame plote tarp Neries ir Seimo rūmų pasodinti baobabų ar palmių giraitę... Juk svetur jos labai egzotiškai atrodo... Būtų tikra sostinės puošmena...)

Kituose disertacijos skyriuose „dirba“ kompiuteris: „kepa tortus ir pyragus“ - įvairiausių formų ir spalvų diagramas, paveikslus, lenteles... Neretai jų esti per šimtinę... (Kaip žinia, Excel'io programa dirbti netingi,- tik duok jai skaičius...) Tačiau koks skaitytojas turės noro ir laiko jas analizuoti? Pamenu atveį, kai svarstant doktorantūros komitete gynimui jau parengtą darbą, paaiškėjo, kad tų 114 „lentelių“ nepatikrino ir į jų esmę neįsigilino nei pirmininkas (mokslinio darbo vadovas), nei kiti komiteto nariai, nes vizualiai viskas atrodė nepriekaištingai. (Tiesa, tąsyk pavyko įtikinti ir kolegas, ir darbo autorių, kad visa tyrimo logika ir rezultatai „prieštarauja žmogiškajai prigimčiai“...) Galvojate, kad Excel'is dėl to raudonavo? - Ne, nes ne jo kaltė. Deja, neraudonavo ir tie, dėl kurių abejingumo disertacijos gynimas buvo atidėtas porai metų...

Mokslinės išvados patvirtina tyrimo hipotezę, liudija įvykdytus uždavinius... O rekomendacijos? - Jos dažniausiai orientuojamos ugdymo turiniui ir procesui optimizuoti: novatoriškesniam N dalyko turinio pateikimui, mokinių mokymosi motyvacijos stiprinimui ir pan. Atrodytų viskas puiku! Ar tikrai? - Pabūkime geranoriškai nusiteikusiais oponentais...

- Jeigu pedagogikos mokslas taip sėkmingai juda į priekį, tai kodėl mokytojai skundžiasi vis silpnėjančia mokinių mokymosi motyvacija? Kodėl pamokose nuolat kyla drausmės problemų? Kodėl mokytojai „nesusikalba“ su mokiniais? Ir t.t.¹³

¹³ Tiesa, į panašius klausimus galėtume (ir privalėtume?) nekreipti dėmesio, kadangi esama autoritetingų nuomonių, raginančių nuo negatyvių vertinimų susilaikyti. Pavyzdžiui: „...yra dešimtys, šimtai puikiai dirbančių mokyklų, jų vadovų ir tūkstančiai nuostabių pagarbos vertų mokytojų. Todėl apibendrintai daryti griežtus negatyvius vertinimus yra neteisinga. Manau, kad reikia pirmiausia matyti pozityvius dalykus, o ne kirsti iš peties žarstant neigiamus apibendrinimus, kaip mes Lietuvoje esame įpratę...“ Per dažnai save menkiname, vis barstomės pelenais - nuo to, mano manymu, tikrai kartais būtų prasminga susilaikyti“ (G.Steponavičius. Daryti griežtus neigiamus apibendrinimus - neteisinga // *Dialogas*, 2010 kovo 19 d.). Priminsiu, kad nuo kritikos ypač reikėtų susilaikyti garbingų (kaip, pavyzdžiui, šalies Nepriklausomybės 20-metis) jubiliejų metu! Bent mėnesį prieš juos ir tiek pat laiko po jų. (Pamenate, pelenais pasibarstydavom tik gavę CK leidimą?..) Tiesiog tenka stebėtis, kaip pedagoginė visuomenė per 20 metų šią lakavimo taktiką, kurią sovietmečiu, atrodo, jau buvome gerai išmokę, pamiršo. Taigi, sekdamas aukščiau cituotą raginimą privalau pasidžiaugti ir didžiulis: turime šimtus puikiai įrištų daktaro disertacijų; išleidžiame milijonus Lt, kuriuos vyriausybė kasmet skiria mokslo darbų rengimui ir jų gynimo organizavimui; nuolat jaučiame didėjančius reikalavimus disertacijų kokybei; didėja mokslo institucijų pastangos mažinant doktorantų nubyrežimą; ir t.t. Stop! Tačiau kaip turėtume elgtis, jeigu sąžinė vis primena garsiąją F.Dostojevskio vertybinę nuostatą, jog nė viena idėja nėra verta vaiko ašaros? („Už vieną nekaltai

Ieškant atsakymų į panašius klausimus nenoromis pradėti gan kritiškai žvelgti į šių dienų pedagogikos mokslo vystymosi kelius (o gal klystkelius?), plėtros tendencijas (o gal anomalijas?), tyrimų prioritetus (o gal miražus?). Dar kartą savęs paklauskime, kodėl silpna vaikų mokymosi motyvacija? Gaspadoriškai maštant atsakymas paprastas: mokiniai nesuvokia jiems teikiamų žinių ir diegiamų praktinių gebėjimų gyvenimiškos reikšmės... Kaip šią priežastį pašalinti? – Ypatingai svarbu *auklėjimo* procese įrodyti teikiamos informacijos svarbą... Tačiau, sutikime, mokinių asmenybės auklėjimo klausimais mokslinių tyrimų turime labai nedaug. Arba jie labai atitrūkę nuo realybės... – Nesutinkate? Tada leiskite paklausti: kodėl turimų tyrimų išvados ir metodinės rekomendacijos tokios neefektyvios, jeigu mokinių mokymosi motyvacija vis mažta?.. Tik nereikia suversti visos kaltės tėvams, gatvės įtakai, žiniasklaidai... (nes tada jau turėsime situaciją, kai uodega vadovauja lapės elgesiui...). Arba teks kelti kitą klausimą: kodėl mokslas nesiuo realių (bet ne mistinių!) rekomendacijų, kaip šiandien – turint tokias pažangias informacines technologijas! – reikėtų šalinti minėtas priežastis?

Paieškokime atsakymo į kitą minėtą geranoriškai nusiteikusio oponento klausimą – kodėl ugdymo institucijose gausu drausmės, netinkamo elgesio problemų? – Neabejoju, blaiviai maštantis žmogus pateiktų tikrai patikimą hipotezę: drausmės ir elgesio sunkumai dažniausiai kyla asmenims, susikūrusiems deformuotą gyvenimo tikslą, iškreiptai suvokiantiems žmogiškosios būties prasmę... Išėitis? – Šių itin svarbių vertybių – tikslo ir prasmės – humaniškoji korekcija. Ar skiriame mokslinių ir praktinių resursų šios siekiamybės įgyvendinimui? – Sakyčiau, ne... Nesutinkate? – Tada leiskite paklausti, kodėl mūsų mokyklose „karo padėtis – liejasi kraujas, lūžta kaulai“ (S.Jurkevičius)?

Pakaks samprotavimų pedagoginių tyrimų kokybės, jų praktinio pritaikymo klausimu, nes panašiai galėtume paaiškinti ir kvaišalų plitimą, nuolat aštrėjančias tėvų ir vaikų santykių problemas, mokinių savižudybių „madą“ ir kt.

Čia pateikti tik keli štrichai pedagogikos mokslo portretui, – jo kokybės vertinimui. Suprantama, jie jokių būdu negali pretenduoti į mokslinę analizę ir atitinkamą vertinimą. Tai greičiau – siekiamybė ironiškai jumoristinėmis intonacijomis kalbėti apie labai svarbius ir reikšmingus dalykus. (Beje, galvojant, kad ir toks emocinis intonavimas kartais leidžia išsakyti tiesos nuobiras...) Siekiamybė – atkreipti gerb. Skaitytojo dėmesį į, mano nuomone, vieną pedagoginiams tyrimams pavojingiausių tendencijų – jo savitikslingą savitarumą¹⁴, savotišką scintifikaciją, t.y. dirbtinį susimokslinimą. Būtent dėl šios priežasties galima pateikti keletą apibendrinančių impresijų:

- disertacinius pedagogikos mokslo tyrimus galima orientuoti arba bibliotekos lentynas nusėdančioms dulkėms, arba ugdytojo (mokytojų, tėvų), t.y. visuomenės praktiniam naudojimui. Pirmuoju atveju tavo darbus galbūt paminės tokie patys

užkankinto kūdikėlio ašarą aš leidimą į dangų maloningiausiai gražinu“.) O ką daryti, jeigu šiandien tu ašarų nesuskaičiuojama gausybė? Ir jeigu jas lieja ne tik vaikai, bet ir jų tėvai, mokytojai?

¹⁴ Beje, ši tendencija primena „gerus laikus“ menančią ekonomistų vadybinę nuostatą: svarbu pagamintą produkciją išvežti už fabriko vartų, t.y. priduoti į bazės sandelius, o tolesnis jos likimas gamyklos vadovų jau nejaudino (pavyzdžiui, ar pirkejai ja domisi, kaip ją vertina ir pan.).

rašėivos, „intelektualai“, tačiau praktikai – ignoruos. Antruoju atveju, apie tavo darbus niekas nerašys: grafomanams jie atrodys neatitinką mokslinių standartų, o praktikai, nors ir laikys juos ant savo darbo stalo, retsykais skaitinės, bet toliau tavų idėjų neplėtos, nesiūlys savo patirties apibendrinimų, nes... jie būtų „baltos varnos“... Beje, švietimas maitinasi „praktikų iškepta duona“:

- kadangi ugdytojai praktikai beveik nesidomi pedagogikos mokslo pasiekimais, jo naujovėmis, tai galime teigti, kad mokytojai ir mokslininkai eina tuo pačiu keliu, tik priešingomis kryptimis, na, o baigusieji Lietuvos universitetus jauni diplomuoti mokytojai praeidami pro mokyklą stengiasi jos nematyti¹⁵...Galima sakyti ir taip: didelė dalis šalies pedagogikos mokslininkų, negalėdami judėti link mokslo aukštumų, stovi pasvirę į priekį ir „tiria patys save“. O tai reiškia, stebi ilgai trunkantį šio mokslo saulėlydį¹⁶...:
- susidariusios situacijos (vis labiau mokyklose ir šeimose įsigalinčio smurto, neapykantos vienas kitam, o taip pat ir savo mokslinio bejėgiškumo) pateisinimui mokslininkai surado paprastą jų pačių vertą, tačiau labai pavojingą argumentą-priežastį: „kokia visuomenė, tokia ir mokykla“. Tačiau taip teigdami jie turėtų pripažinti ir savo impotentiškumą. Juk, akivaizdu, mokslo ir mokyklos misija – avangardinė: Mokykla privalėtų rodyti visuomenės kaitos kryptis, kelius ir būdus! Tačiau tam būtinas Pedagogikos mokslo *saulėtekis!* Taigi, mokslininkai privalėtų atsigręžti į Mokyklą, Mokytoją, Mokinį, Tėvus;
- kažkam turėtų rūpėti ir vyriškos lyties atstovų „prisiviliojimas“ į jaunųjų pedagogikos mokslininkų būrį. Visiškai neneigdami ir neabejodami moterų intelektinėmis ir kūrybos galiomis (juk ar daug kas, pavyzdžiui, susilygins su jų jausmingumu, dvasingumo turtais...) vis tik privalėtume į jaunųjų tyrėjų gretas (apie mokyklų situacijas jau net netenka kalbėti) integruoti daugiau vyrų¹⁷. Gal būtent jie, pasirinkdami tyrimų temas ir analizės mechanizmus, drąsiau atsižvelgtų į auklėjamuosius Mokyklos ir Šeimos poreikius, išdrįstų protestuoti prieš įsigalėjusią pedagoginių tyrimų scientifikaciją ir t.t., ir pan.

Linkiu visiems patirti nuostabių pavasario saulėtekų, o Pedagogikos mokslui – Prisikėlimo, Atgimimo, Humanistinių vertybių sėjos ir jų deramo puoselėjimo!

Nuoširdžiai -
Albertas

2010 balandžio 1 d.

Atgal

¹⁵ Kaip žinia, Lietuvos mokyklose dirba perpus mažiau jaunų mokytojų, lyginant su Europos Sąjungos vidurkiu.

¹⁶ Pastebėsiu (tačiau ne dėl raginimo „nebarstyti pelenų“): laimei, turime tikrų šviesulių, kurie nesavanaudiškai kūrė ir puoselėjo Lietuvos pedagogikos mokslą (nes ji mylėjo savyje, bet ne save mokslo olimpe...). Laimei, kai kurie jų, ačiū Dievui, darbuojasi ir ligi šiolei. Jų dėka Pedagogikos mokslas galutinai dar neišsigimė (neatitrūko nuo realybės, galutinai netapo tik save aptarnaujančiu mechanizmu...)

¹⁷ Viename doktorantų ir jų vadovų susirinkime suskaičiavau lyčių atstovus. Rezultatas skatina susimąstyti – 38:2 vyrų nenaudai.

„NAŠLAIČIŲ“ AUKLĖJIMO YPATUMAI...

Šioje publikacijoje „našlaičiu“ vadinu vaiką, kurio biologiniai tėvai gyvi, tačiau jam lemta gyventi asocialioje šeimoje, kur klesti girtuokliavimas ir muštynės... Jį lydi nuolatinis alkis ir nemigo naktys... Nuolat patiriamas fizinis ir psichinis smurtas... Toks *našlaitis* - neretai pačių žiauriausių dramų dalyvis. Pradžioje jis pasyvus stebėtojas, o vėliau - ir aktyvus dalyvis... Tačiau apie tai - žemiau.

Našlaičiu vadinu ir kūdikį, kurį „motina-gegutė“ paliko prie šiukšlių konteinerio arba „gyvybės langelyje“, nes dabar vaiko likimą lems jį prigludusiųjų žmonių geranoriškumas, altruistinės pastangos, atjauta. O gal jis pateks į VGN - vaikų globos namus. (Beje, šią abreviatūrą galėtume iššifruoti ir taip: valstybės gėdos namai. Tiesa, šių dienų situacijoje kol kas norėtusi santrumpai suteikti kitą prasmę - vaikų gelbėjimo namai...)

Paradoksalu, tačiau šiai *našlaičių* grupei privalėtume priskirti vaikus, kurių tėvai išvyko uždarbiauti į airijas ar ispanijas, savo atžalas palikdami kaimynų ar senelių globai. Ir nors (sėkmingo įsidarbinimo atveju) jie reguliariai siunčia vaikams pinigines perlaidas, naiviai tikėdamiesi eurais kompensuosią tėvų meilės deficitą, tačiau auklėjimo nuostoliai neišvengiami. Beje, pastarieji kur kas didesni už finansines dovanas, nes vaikams labiau reikia dvasinės šilumos, niekuo nepakeičiamo žmogiškojo bendravimo...

Šiai kategorijai priskirtini ir vaikai devynderbių tėvų, kurie Lietuvos nepaliko, tačiau didžiulis užimtumas atima bet kokias bendravimo su jų atžalomis galimybes. (Kaip sakoma, šie tėvai taip užsiėmę darbo reikalais, kad neturės laiko ir numirti...¹⁸) Vėl paradoksas, akivaizdžiai liudijantis, kad materialusis komfortas jokia būdu negali kompensuoti tėvų meilės deficito.

Visų *našlaičių* tipų čia neišvardinsime ir neapibūdinsime. Juolab, kad kasdienybė neretai pateikia vis naujų atvejų¹⁹. Todėl pabūkime šių našlaičių kailyje ir paieškokime

¹⁸ Štai atvejis, kurį vienoje konferencijoje papasakojo kun. R. Doveika: „Mokytoja, pasikalbėkit su manim...,- paprašė devintokas. - Apie ką? - Apie ką tik norit - aš jau dvi savaites su niekuo nesikalbėjau. - ? - Taip, taip, tamsta mokytoja,- teisingai supratote, aš turiu puikų tėtį, bet jis labai užimtas, vis keliauja ir keliauja po Lietuvą. Turiu mamą, kuri irgi nuolat užimta komandiruotėse... Į mokyklą mane atveža šeimos vairuotojas. Grįžę namo randame auklės pagamintus pietus. Tas pats šeimos vairuotojas mane nuveža į sporto mokyklą ir atgal. Bet su manim, Mokytoja, jau dvi savaites niekas nesikalbėjo - pakalbėkit su manim. Apie bet ką“.

¹⁹ „Anksčiau į globos namus dažniausiai patekdavo vaikai iš socialinės rizikos šeimų, o dabar - vis dažniau iš vadinamųjų normalių, neretai - išsilavinusių, kur abu tėvai baigę aukštuosius mokslus. Pasak direktorės (Panevėžio Laikinųjų vaikų globos namų - A.P.), gali būti, kad ekonominė krizė pagilino moralines šeimų problemas. Nepriteklių prispausti tėvai neberanda jėgų ištvirti paauglių maištavimo, o vaikams sunku susitaikyti, kad dabar tėvai nebegali kaip anksčiau nupirkti madingesnių drabužių, duoti kišenpinigių pramogoms, ekskursijoms. Vaikai įvairiais būdais protestuoja, tėvai pyksta, bando perauklėti atžalas,

juos visus vienijančio vardiklio. Pastarųjų, matyt, surasime keletą. Pirmiausia paminėtinas - *tėvų abejingumas* vaiko likimui. Būtent abejingumu galima paaiškinti asocialių tėvų („reproduktorių“, „motinų-gegučių“) palikusių savo vaikus likimo valiai, elgesį („jeigu Dievas davė vaikams dantis, tai duos jiems ir duonos“...)

Abejingumu vaiko likimui (ne tik šios dienos, bet ilgalaikėje perspektyvoje) kaltintini ir minėtieji tėvai, dėl vaikų gerovės išvykę į užsienius, o taip pat devyndarbiai, nešantys sunkią darboholiko našta Lietuvoje. Dažnas jų pasakys: išspręsime materialinio pobūdžio problemas, iškęsime krizenimo laikus, o tada užsiimsime savo vaikų auklėjimu... O tėviškasis naivume! Kiekviena abejingumu vaikui prisotinta diena gali palikti nepataisomus dvasinio sužalojimo pėdsakus! Šioje vietoje norėtusi perfrazuoti Gerosios Naujienos žodžius („Žmogus gyvas ne vien duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų“): vaiko gyvenimui, jo tapsmui Žmogumi svarbi ne tiek duona, kiek bendravimas su tėvais,- tėvais humanistais. Pageidautina - dievobaimingais, dvasingais.

Abejingumo vaiko asmenybės tapsmui žala, manyčiau, akivaizdžiai iliustruoja žinomi japonų mokslininko Emoto Masaru eksperimentai, kuriuos jis atliko su trimis ryžių stiklinėmis, pripildytomis vandens²⁰. Eksperimento gale pirmosios stiklinės turinys „atgijo“, antrosios - pajuodavo, o trečiosios - rodė puvimo požymius... Manysčiau, galima teigti, kad mūsų *našlaičiams* gresia „trečiosios stiklinės turinio“ likimas, o asocialių šeimų vaikų tyko „kompleksinė“, t.y. antrosios ir trečiosios stiklinių lemtis.

Pažymėtina, kad tėvų abejingumas vaikų likimui *našlaičius* iš dalies priartina prie laisvojo auklėjimo (žr. PAPA-46 // Auklėjimo ABC) nuostatų, kurios, kaip žinia, kelia „egoizmo kupros“ atsiradimo ir plėtros recidyvus... Tačiau šiuo, liberaliuoju, atveju vaikai patiria jiems adresuojamą meilės jausmą (o neretai ir jos „perteklių“...), kai tuo tarpu *našlaičiai* nuolat jaučia jos badą..

Glaustai aptarkime pagrindines įvairiems gyvenimo išbandymams ir smūgiams pamerktų vaikų charakterio bei vertybių formavimosi tendencijas. Jiems visiems gali būti būdingas *išlikimo, kovos už būvį principas*. Tai natūrali, Gamtos užprogramuota, žmogiškoji siekiamybė. Maža to, jie nežino, kas yra atjauta, altruistinis aukojimasis kito labui, artimo meilė... Tačiau vėlgi, kaip ir ankstesniais atvejais (žr. PAPA-47), žinokime galimą šių *našlaičių* grupavimą į: 1) pasyviuosius, susitaikėliškos prigimties konformistus ir 2) aktyviuosius, lyderiauti linkusius nonkonformistus.

Pirmuoju atveju, pasyvusis silpnos psichikos *našlaitis* galės tenkintis jam žiauraus likimo numetamomis „gyvenimo atliekomis“. Jo būties erdvė - socialinis užribis, gyvenimo forma - valkatavimas, o palydintis akompanimentas - depresijos ir jas padedantys

bet pristigę kantrybės, parodo jiems duris. <...> Šie tėvai stos prieš teisną. Jiems gresia įspėjimas arba pinigine bauda. <...> Anksčiau taip pat pasitaikydavo vienas kitas atvejis, kai tėvai paauglius išvydavo iš namų, tačiau specialistams kelia nerimą, kad pastaruoju metu taip besielgiančiųjų daugėja“ (*Dialogas, 2010 kovo 19 d.*)

²⁰ Kaip žinia, jis 30 dienų į pirmosios stiklinės ryžius kreipdavosi žodžiu *ačiū*, į antrosios - *durnius*, o į trečiąją nekreipdavo jokio dėmesio... (žr. Aktualija // PAPA-25).

įveikti kvaišalai, narkotikai... Suprantama, tinkamai progai pasitaikius, jis, konformistinis pastumdėlis, nevens atkeršyti likimui už gyvenime patirtą dvasinę prievartą, fizines kūno mėlynės ir gumbus: nugvelbs svetimą daiktą, nuskriaus silpnesnįjį, tyčiosis iš bejėgio... Iš šio vaiko, o vėliau paauglio, jaunuolio, suaugusiojo, neverta tikėtis pasigailėjimo, meilės ar atjautos, nes tokie jausmai-vertybės, kaip jau minėta, jam gali būti nežinomi, nepatirti, neišbandyti...

Stiprios psichikos, lyderiauti linkęs nonkonformistas kerštaus ne tiek siekdamas socialinės nelygybės (tarkim, pretenduodamas atlikti Tado Blindos misiją), kiek stengsis įgyvendinti principą: kaip jūs man, taip aš jums („Akis už akį, dantis už dantį“). Toks kerštas „visiems ir už visus“ skatins burti gaują, leidžiančią džiaugtis didesniu blogybės sklaidos efektyvumu...

Ar turėtume stebėtis negirdėtu „tokių individų“ (šioje vietoje sunku rašyti „žmonių“) žiaurumu apiplėšiant ir išniekinant vienišą bejėgį kaimo senutę? Ar jie tokie gimė? - Ne, tokiais mes juos padarėme - išugdėme, sumodeliavome. Dar daugiau: mes ir toliau juos tiražuojame asocialių šeimų inkubatoriuose, VGN, mokyklose... Todėl neatsižvelgdamas į raginimus nedaryti neigiamų apibendrinimų (žr. šio PAPA numerio 13 išnaša) šią situaciją socialiniu ir pedagoginiu požiūriu drįstu vertinti kaip *akivaizdų valstybės ir jos vadovų abejingumą* bjaurasties ir smurto gausėjimui šalyje. Ši tendencija kelia realų pavojų ne tik fiziniam tautos išlikimui (žmonių „išsivaikščiojimo“ grėsmė), bet ir jos dvasinių vertybių išsaugojimui ir plėtrai. Todėl minėto blogio konvejerio stabdymas tampa aktualia būtinybe.

Keletas praktinių rekomendacijų, kurių įgyvendinimui nereikia papildomų finansinių investicijų²¹. Kitais žodžiais, vis labiau įsismarkaujančiam bjaurasties ir smurto konvejerio stabdymui reikia ne pinigų, o tik pradinio impulso, pažadinančio miegančią ugdytojų - tėvų, VGN, mokyklų ir kitų institucijų mokytojų (auklėtojų, darbuotojų) - sąžinę. Taigi, keletas rekomendacijų *našlaičių* auklėjimui, jų žmogiškųjų vertybių puoselėjimui, gyvenimiškos naštos palengvinimui.

Tėvai (kurie dar gali šį raginimą išgirsti ir pajėgia jį suprasti), globėjai, mokytojai, auklėtojai, socialiniai darbuotojai ir kt. ugdytojai privalėtų:

- 1) mūsų *našlaičiams* skirti kuo didesnes altruistinės meilės (*agape*) porcijas, nes būtent ji gali vaiko sieloje ir kūne inicijuoti esminius kokybinius ir vertybinius pokyčius (žr. PAPA-25 // Aktualija);
- 2) sudaryti prielaidas *našlaičių* savirealizacijai įvairiausiose klasėse (mokyklos ir kt. ugdymo institucijų) renginiuose, projektuose, skiriant dėmesio vaikų meninei, sportinei ir pan. saviraiškai. Tačiau šiame neformalaus ugdymo procese, vykdančiame specialaus ugdytinio socialinės integracijos funkciją, svarbus ne pats

²¹ Beje, tokio tipo siūlymų, idėjų ir sprendimų ypač nemėgsta įvairaus rango valdininkai, kadangi atpuola galimybę savąjį abejingumą socialinėms problemoms pateisinti „esamos krizinės situacijos korta“. Paminėtinas ir dar vienas tokių idėjų „nepatrauklumas“: kai nėra finansuojamų projektų, nėra galimybės ir jų ... nubyrejimui į patogią kišenę.

našlaičio dalyvavimo faktas, bet ypač svarbi ir reikšminga atmosfera - rodoma pagarba jo asmeniui, siekiamybė didinti jo savivertę, orumą...:

- 3) *našlaičio* skaudžiai išgyvenamą biologinių, t.y. *de jure* tėvų, brolių ir sesučių netektį kompensuoti socialiniais atitikmenimis *de facto* (tėvais ir kitais artimaisiais), o ypač šiukart nepaprastai reikšminga bendraamžių psichologine artuma, skleidžiančia dvasinę šilumą, liudijančia rodomą palaikymą ir geranorišką pagalbą;
- 4) žinoti ir nepamiršti, kad nuoširdi meilė, pagarba ir geranoriška pagalba *našlaičiui* suteikia, kaip jau ne kartą minėta, socialiniams artimiesiems moralinę teisę teikti jam išmintingus reikalavimus, kurie yra būtini norint išvengti „karališkojo princo sindromo“ („man viskas galima...“), ir kuriuos tokiu atveju kiekvienas normaliai priima, neprotestuoja...
- 5) vaikams, užsikrėtusiems pavojingu virusu PPP²², ugdyti dorinį imunitetą, kurio puoselėjimui geriausias priešnuodis - antivirusas AAA, padedantis suvokti gyvenimo tikslą ir prasmę ir tuo pačiu įveikti įsikerojantį pyktį, puikybę, pavydą...

Belieka paklausti valdininkų:

- 1) Ar daug finansinių investicijų reikalauja aukščiau minėtų rekomendacijų įgyvendinimas ir ar jų neįmanoma diegti visuotinio krizenimo metais?
- 2) Ko šiose siūlymuose daugiau - jūsų nemėgstamo negatyvizmo, ar pageidaujamo pozityvumo?
- 3) Gal šį kartą sugebėsite imtis iniciatyvos, kad visų lygių ir grandžių ugdytojai išgirstų raginimą palengvinti sunkią *našlaičių*, o podraug ir visuomenės būtį?

Metodinių auklėjimo nuotrupų ekspoziciją pratęsiu kitame PAPA numeryje.

Mielas Ugdytojau, linkiu kūrybiškumo plėtojant čia pateiktas idėjas. Ypač jas adaptuojant pagal savo sugebėjimus ir vaiko interesus.

Nuoširdžiai -
Albertas

2010 balandžio 1 d.

Atgal

²² Žr.: Aktualija // PAPA-42.

Praktikumus

Tęsiame publikacijų ciklą „Praktikumus“, kuriame talpinamos auklėjamosios temos iš Klasės auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“.

3.5.4. Tikėjimo ir religijos svarba. Laisvo pasirinkimo reikšmė

Lolita Navickienė

Lengviausia žmogui bendrauti su Dievu – mylint Jo kūriniją. Tuomet būties diena pasveikinama su meile, pripildoma meilės ir užbaigiama su meile. Deja, tai nėra lengva silpnavaliams, bet didžiausia laimė – tai pasirinkusiems.

Integracija: L.Navickienės siužetiniai dialogai „Naujas dėstomas dalykas“, „Ėjimas apšviestu keliu“, „Vazos žiedimas“, „Trys žirgai“ ir A. Navicko muzikinė pjesė „Gyvenimas pagal Jį“ (CD nr.40)

Įvadinė informacija

Kaip šiuolaikinis jaunimas žvelgia į religiją, tikėjimą? Gal šiais visuotinės kompiuterizacijos laikais tikėjimas Dievu tapo nemadingas? 2005 metais Valstybinės jaunimo reikalų tarybos užsakytas sociologinis jaunimo vertybių bei poreikių tyrimas²³ parodė, jog jaunas lietuvis yra religingas ir... apie emigraciją svajojantis egoistas. Religija yra viena iš nedaugelio vertybinių sričių, kurios svarba, lyginant su 2000 metais, gerokai padidėjo. Tačiau dauguma apklaustųjų neslepia deklaratyvaus tikėjimo pobūdžio, t. y. jie tik formaliai save priskiria vienai ar kitai religijai. Šias tendencijas galėtume paaiškinti faktų, jog dabartinis jaunimas užaugo jau nepriklausomoje Lietuvoje, kurios kultūrinė aplinka, grįžusi prie vakarietiško tradicijų, religingumą vertina kaip sudeda-

²³ <http://www.zarasai.lt/apsstalas/index.php?kas=204> Tyrimas buvo atliekamas visoje Lietuvos teritorijoje. Apklausoje dalyvavo šalies gyventojai nuo 14 iki 29 m. Tyrimo metu buvo apklausti 1002 respondentai.

mąją darnios asmenybės dalį. Tai patvirtina ir faktas, jog 95% tikinčiųjų nurodė kartu su tradicijomis perėmę ir savo tėvų / senelių tikėjimą.

Ar susimąstėte, kas yra tikėjimas? Ką jis duoda? Kuris yra geriausias? Kokia jo prasmė? Ar išpažinti katalikybę – tai tik švęsti Kalėdas, marginti Velykų margučius, krikštyti vaikus ir tuoktis bažnyčioje? Ar verta būti tikinčiu? Gal geriau būti ateistu?

Vienas didžiausių mūsų laikų dieviškos meilės skelbėjų – Indijos Putaparčio miestelyje gyvenantis ir daugiau nei 300 mln. pasekėjų visame pasaulyje turintis dvasinis Mokytojas Satja Sai Baba teigia²⁴, jog visi šventieji raštai moko suvokti tą pačią pagrindinę tiesą – Dievas yra kiekviename. Tad nereikia sakyti, kad „ši religija yra teisinga, o ta – bloga“. Visa yra sukurta vienos rankos. Pasak Satja Sai Babos, visi mes esame Dievo vaikai. Tai yra žmonių brolybės ir Dievo tėvystės esmė. Taigi, mes, kaip vaikai, turime teisę į savo Tėvo turtą. Ne tik turime, bet ir privalome jį paveldėti. Tas turtas – tai dvasinio tobulėjimo kelias, kuriuo kiekvienam būtina eiti.

Gal daugeliui šios tiesos pasirodys seniai girdėtos, žinomos arba visai svetimos. Suraskime laiko ir vieną kartą savęs paklauskime: kas yra dvasinis tobulėjimas ir kokio jo nauda? Kodėl jis yra būtinas? Ar nepakanka nedarant kitam blogo, tiesiog tyliai ir ramiai gyventi? Ar verta užsiiminėti dvasiniu tobulėjimu, kai aplink žudoma, plėšiama, vagiama, apgaudinėjama? Ar būtina tikėti? Pabandykite į šiuos ar panašius klausimus patys ir atsakyti.

Ugdomosios veiklos nuostata

Susiskirstę klasėje į keturias grupes, perskaitykite šiuos siužetinius dialogus ir padiskutuokite tarpusavyje. Išsiaiškinkite, kokios mintys Jums pasirodys artimos, o kurios gal nepriimtinos ar nelabai suprantamos.

1. Naujas dėstomas dalykas

1 Mokinys: Aš manau, kad mums mokykloje nedėstomas vienas svarbus dalykas.

Abejojantis: Koks?! Jau taip galvos nuo informacijos tinsta! Juk sėdime nuo ryto iki vakaro! Man atrodo, kad tų mokslų dviems gyvenimams į priekį užtektų!

2 Mokinys: Palauk, ko žmogų užsipuolei? Tegu pabaigia savo mintį.

1 Mokinys: Tai štai, norėjau pasakyti, kad mokyklose mums turėtų būti aiškinamas Priežasties įstatymo dalykas.

3 Mokinys: Na, dar tokio negirdėjau! Kaip tai suprasti?!

1 Mokinys: Pradėsiu aiškinti nuo patarlių: „Su kuo sutapsi, tuo ir pats tapsi“, „Pasakyk, kas tavo draugai, aš pasakysiu, kas tu esi“ ar „Toks tokį sutiko ir su savim pavadino“. Tikriausiai pastebėjote, jog priešingai nei fizikos moksle, kur skirtingi poliai traukia vienas kitą, gyvenime – skirtingos kokybės arba poliai stumia, o vienodos – traukia. Iš-eitų, pliusas traukia tai, kas su pliuso ženklu, o minusas – kas su minuso.

Abejojantis: Na, ir kas iš tų patarlių?

1 Mokinys: O tai, kad žmogus, jų nesuprasdamas ir netaikydamas savo gyvenime, dėl įvykusių nesėkmių, nusivylimų, praradimų labai dažnai kaltina likimą, Dievą, gyvenimą,

²⁴ <http://www.sathyasai.lt/>

aplinkybes, atsitiktinumus ir dar kažin ką, tik ne save. Tad jei jis žinotų Priežasties įstatymą, jis galėtų išvengti labai daug problemų.

2 Mokinys: Na, pavyzdžiui?

1 Mokinys: Tuoį pateiksiu, tik pradžioje noriu paklausti, ar sutinkate, jog žodžiai turi savo energiją?

3 Mokinys: Taip, juk žodžiu galima užmušti, o galima ir prikelti. Beje, Šventame Rašte aprašyta, kaip Jėzus žodžiais išgydydavo luošius, aklus ir prikeldavo mirusius.

1 Mokinys: O mintys ar turi energiją?

2 Mokinys: Taip, juk ko tikrai trokši, pasak garsaus rašytojo Paolo Coelho, visos pasaulio jėgos padeda tau tai įgyvendinti.

1 Mokinys: Tada įsivaizduokime vaikina: jo kalboje kas antras žodis yra keiksmazodis, jis negalėjo atleisti už kažkada vaikystėje patirtą skriaudą ir jau dešimt metų nešiojasi nuoskaudą, tarsi akmenį užantyje, jis pyksta ant viso pasaulio, nekenčia klasiokų, kuriems lengvai sekasi mokslai, ir dar jį nervina mergina, kuri nereaguoja į jo rodomą dėmesį. Ar galite pasakyti, kokie žmonės, pagal vienodos kokybės traukos dėsnį sups šį vaikina? Ar susimąstėte, kodėl jis nepatinka merginai, ir kodėl aplink jį daug gerai besimokančių draugų?

3 Mokinys: Na aišku, kad jo draugai bus panašūs į jį patį, merginai gal nepatinka jo grubus būdas, o klasės draugams sekasi gerai, nes pavydžios mintys pritraukia pretekstą, dėl ko pavydėti...

1 Mokinys: Taip! Tai reiškia, kuo mūsų Herojus labiau pavydės, tuo jis turės daugiau kam ir dėl ko pavydėti. Taip panašių kokybių traukos dėsnis pritraukia ne tik žmones, bet ir atitinkamus įvykius.

Abejojantis: Kažkokia mistika. Tai jūs norite pasakyti, kad tas vaikinys yra pats kaltas dėl visų patirtų nelaimių?

1 Mokinys: Gyvenimas yra labai sudėtingas dalykas, tačiau didžiąja dalimi – taip.

2 Mokinys: Man tai primena vieną iš pagrindinių krikščionybės įstatymų: „Nedaryk kitam to, ko pats nenorėtum patirti“.

1 Mokinys: O aš jį pratęsčiau dar tokiu sakiniu: „Ir negalvok to, ko pats nenorėtum patirti“. Juk visi darbai iš pradžių gimsta galvoje. O jei galvoje bus šviesu, ramu ir kupina meilės, tai šitos energijos pritrauks, susiderins su tokiais įvykiais ar žmonėmis, kurių vyraujančios energijos yra tokios pačios. Štai ir visa mistikos esmė.

3 Mokinys: Bet taip mąstant ant pečių užgula didelė asmeninė atsakomybė, nes, paprasčiausiai, tada nėra ko dėl savo nesėkmių kaltinti!

1 Mokinys: Jei žinai priežastį, tada daug lengviau išvengti pasekmių. Kaip žmogus eis tobulėjimo keliu, jei jis nesuvoks, kad viskas mūsų gyvenime tarpusavyje susiję panašių kokybių traukos ryšiais?

Abejojantis: Na, nežinau... Šis dėsnis yra žiaurus, nes jeigu mes susiduriame su blogais žmonėmis ir patiriame skriaudas, tai reiškia, kad ir mes patys esame tokie? Niekas to nenorės pripažinti! Be to, labai sunku kontroliuoti savo kalbą, mintis, įpročius, pomėgius, galų gale norus...

1 Mokinys: Štai tada žmogus, žinodamas Priežasties įstatymą ar panašių kokybių traukos dėsnį, pagaliau suvoks, jog gyvenimas Žemėje – tai skaistykla! Ir kiekvienam

suteikta galimybė apsivalyti. Tik žinodamas priežastis gali laisvai pasirinkti ar pasekmes spalvoti balta ar juoda spalva.

2 Mokinys: Matau, kad šalia Priežasties, mums dar reikia išmokti praktiškai taikyti Laisvo pasirinkimo įstatymą. Tad aš renkuosi mokymąsi tobulėti.

2. Ėjimas apšviestu keliu

1 Mokinys: Aš manau, kad tikėti, tai reiškia savo mintyse rasti svarią vietą pokalbiams su Dievu.

Abejojantis: Taip taip... Bet tik ne priešingai.

2 Mokinys: Kodėl? Kaip suprasti?

3 Mokinys: Mat, jei žmogus kalbasi su Dievu - tai dar nieko, bet jei Dievas pradeda su žmogumi kalbėtis, tai jau tam vargšeliui su proteliu prasti reikalai...

1 Mokinys: Nesijuok, aš kalbu rimtai. Daugelis jaunų žmonių susimąsto apie tikėjimą tik užgriuvus gyvenimo problemoms. Net juokas ima, kokie visi uoliais katalikais prieš egzaminus pasidaro! O juk tikėjimas gali tapti pačia didžiausia ir galingiausia apsauga, kurios įveikti nesugebėtų niekas!

Abejojantis: Aš esu ateistas. Netikinčiu mane pavertė pats gyvenimas. Manau, jei koks Dievulis ant debesėlio danguje sėdėtų, tai Jis neleistų visų tų neteisybių ir žiaurumų, kurie su Jo palaiminimu žemėje vyksta. Juk be Jo žinios nė vienas plaukas nuo mūsų galvų nenukrenta?! Reiškia Jis žino, kad vyksta karai, kad žūsta maži vaikai, kad nepagydomomis ligomis serga geri žmonės. Tad paaiškink man konkrečiau, kuo tikėjimas Dievu gali žmogui būti naudingas, nes aš manau, kad tai pasakos lengvatikiams!

1 Mokinys: Sutinku, kad žmogui sunku patikėti tuo, ko jis nemato. Tačiau mes nematome radiacijos, virusų, radijo bangų sklidimo, bet žinome juos esant, nes jų poveikio rezultatus galime pajusti labai greitai. Ar tu manai, kad visa tai, kas yra aplinkui, atsirado chaotiškai, be jokios tvarkos ir išankstinio plano? Čia net neverta gaišti laiko įrodinėjimams! Iškiliasi žmonijos protai, žymiausi mokslininkai, pvz., Einšteinas, Darvinas buvo tikintys. Negalima pasikliauti tik tuo, ką gali pačiupinėti ir pamatyti. Juk nepriklausomai nuo to, ar tu tiki, kad radiacija yra, ar ne - ji juk nesumažėja.

2 Mokinys: Aplink tiek daug Dievo, Kosmoso, Likimo ar kitų Aukštųjų jėgų, nesvarbu kaip juos pavadinsi, pasireiškimo pavyzdžių, kad jų nepastebėti tiesiog neįmanoma! Kiek stebuklų užfiksuota net mūsų Lietuvoje. Pavyzdžiui, Šiluva - viena iš penkių oficialiai Vatikano pripažįstamų Šv. Mergelės Marijos apsireiškimo vietų. Ten Ji žmonėms pasirodė net tris kartus, kad šalia Jos palytėto akmens būtų pastatyta koplyčia, kurioje besimeldžiantiems žmonėms bus teikiama daug malonių.

Abejojantis: Kas man tie stebuklai! Ar gali konkrečiai pasakyti, kuo tikėjimas Dievu gali būti naudingas žmogui?

1 Mokinys: Ar tikslingas yra toks klausimas: kuo širdis naudinga žmogui? Ji tiesiog plaka ir tu gyveni. Žmonių kūnai panašūs į elektros lemputes, kurios gali būti skirtingų formų, spalvų ir galingumo. Tačiau nepaisant tų skirtumų, jomis teka viena - dieviškumo srovė. Dar niekas nėra tiksliai pasakęs, kas yra elektra, bet visi žino, kaip ji veikia. Taip ir su Dievu. Mes jo nematome, bet jis veikia daugybėje mūsų.

3 Mokinys: Beje, visi tikėjimai, kaip susitarę, akcentuoja tas pačias kategorijas - tiesą, teisingumą, ramybę ir meilę bei tuos pačius principus - dorą, garbingumą, labdarą, teisingumą, tiesą, tradicijų saugojimą, kantrumą ir taikumą.

Abejojantis: Tai kas yra religija? Kai sužinai, kiek kunigų tarpe yra nuodėmingų, tai noras tapti, pavyzdžiui, krikščioniu, apskritai pradingsta.

2 Mokinys: Neteisk, ir nebūsi teisiamas. Kunigai taip pat, pirmiausiai, tik žmonės ir jie, deja, klysta. Kiekvienas turėsime atsakyti už save. Beje, juk dėl suklydusio parlamentaro mes nenustojame mylėti Lietuvos.

1 Mokinys: Galiu pasakyti, jog tikinčiam žmogui yra daug lengviau gyventi. Jis jaučia dieviškumo buvimą savyje ir kituose, todėl tvirčiau pasitiki rytdiena, lengviau atleidžia, drąsiau jaučiasi, nuoširdžiau ir giliau myli, nesureikšmina ir neprisiriša prie laikinų materialinių vertybių, žmonių, daiktų. Tikėjimas ir religija - tai suvokimas, kas tu esi ir kam gyveni.

Abejojantis: Tai kaip neprisirišti prie žmonių ir daiktų? Juk tu juos myli ir įdėjai daug darbo, kad juos turėtum.

1 Mokinys: Prisirišimai dažniausiai susiję su savanaudiškumu. Mes norime gyventi turtingai, su mylimais žmonėmis, nes bijome nepriteklių ir vieatvės. Na, o viso to sureikšminimas ir siekimas bet kokia kaina naikina žmoniškumą. Gyventi reikia nebijant, ramiai ir nuoširdžiai mylint. Juk liaudies išmintis sako: „Radęs - nesidžiauk, pametęs - neliūdėk“. Ir Šventam Rašte tai minima.

Abejojantis: Tai ką reikia būti viskam abejingų?! Kaip nebijoti, kai aplink tiek blogio?!

3 Mokinys: Žmogus laisvas pasirinkti - ar gausinti savyje meilės jausmą, ar baimę ir nepasitikėjimą. Juk Dievas mums davė dvi didžiules dovanas: Meilę ir Laisvę, t.y. mes - 1) galime mylėti Jį ir Jo Kūrinių arba 2) nemylėti, nekęsti visų, visko ir kenkti kitiems. Reikia sutikti, kad aš, patekęs į tokio neapykantos pritvinkusio nagus, galiu nepagrįstai pats nukentėti, net prarasti gyvybę, tačiau gal būt dėl to aš ir privalau laiku tokį blogietį paveikti, kad jis pradėtų kitaip galvoti, mąstyti, t.y. rinkęsi kitas gyvenimo vertybes...

Abejojantis: Na, čia jau prasideda kiekvieno mūsų atsakomybė už visus ir už viską..

3 Mokinys: Kitaip ir būti negali! Aš manau, kad tikėjimas ir pilietiškumas turi labai daug bendro.

2 Mokinys: Ir man taip atrodo, kad mylėdamas ir skleisdamas gėrį tu priversi blogi trauktis. Čia reikia ne kovos su blogiu, bet meilės ir šviesos gausinimo!

Abejojantis: Aš labai noriu gyventi meilės ir šviesos apsuptyje, tačiau realybė visai kita!

2 Mokinys: O tu stenkis pradžioje įsivaizduoti, kad esi didelėje gražioje pievoje ir ramiai eini link visaapimančios skaisčios šviesos. Pieva - tai gyvenimas, sklindanti šviesa - tai palaimingos meilės jausmas, o pats šviesos šaltinis - Dievas. Juk jei šalia atsiras kas nors, tai jis bus kaip mat persmelktas tos didelės šviesos, kad net nesugebės mesti šešėlio. Juk Žemėje nėra tokio dydžio, kurio Saulė negalėtų apšviesti.

1 Mokinys: Tad tikintis nuo netikinčio skiriasi tuo, jog eidami tuo pačiu apšviestu keliu, vienas jų galvoja, kad lempa gali perdegti ir užgrius tamsa, o kitas žino, kad šviečianti lempelė gali šildyti, suteikti jėgų, palengvinti ėjimą ir, kad ji degs amžinai.

3. Vazos žiedimas

1 Mokinys: Pavargstu nuo mokslų, įtampos ir to nesibaigiančio vertinimo! Vienintelė paguodžianti mintis, jog visa tai kada nors baigsis...

2 Mokinys: Aš manau, jog tikinčiam žmogui yra lengviau gyventi.

Abejojantis: Gal, bet Jėzus ar Mergelė Marija už mus egzaminų neišlaikys.

3 Mokinys: Taip, nes mes turime tobulus savo protus, kurių vos menką dalį įstengiame panaudoti, sumanias rankas ir išstvermingą kūną. Jėzus, Mergelė Marija ir visi Šventieji gali suteikti mums, nebent, dvasios stiprybės malonių, išminties ir apsisaugoti nuo pikčiausio.

1 Mokinys: Nuo kokio pikčiausio?

2 Mokinys: Nuo silpnadvasiškumo, beviltiškumo būsenos ir rankos pakėlimo prieš save. Tikintis žmogus žino, kad išbandymai yra skirti jo dvasiai stiprėti, kad jam skiriama tiek, kiek jis sugeba pakelti...

3 Mokinys: ... ir, kad didžiausia gyvenimo klaida - atmesti Viešpaties suteiktą gyvybės dovaną.

Abejojantis: Abejoju, ar jaučia dėkingumą už gyvenimą koks narkomanas, girtuoklis ar benamis. Jis tik keikia likimą, Dievą, visus aplinkinius ir stengiasi, neretai, pats pabaigti savo žemiškas kančias.

1 Mokinys: Deja, tai padarius tikros kančios tik prasideda...

2 Mokinys: Tikintis žmogus tokiu niekada netaps ir prieš save rankos niekada nepakels, nes žino, jog gyvenimas yra panašus, tarkim, į puodo ar kokios vazos žiedimą...

Abejojantis: Į vazos žiedimą?

2 Mokinys: Taip, į vazos žiedimą. Įsivaizduok, jog ilgai stovėjai eilėje prie žiedimo rato, nes sugebi, privalai ir labai trokšti padaryti puikią vazą, turi gerų medžiagų ir visas sąlygas sukurti tikrą šedevrą. Galų gale atsisėdai į darbo vietą, tačiau viską, ką galvojai, planavai ir kam ryžaisi stovėdamas eilėje ėmei ir ... pamiršai. Prieš akis tik įrankiai ir geras molis. Atrodo, jog sėkmė buvo garantuota.

1 Mokinys: Taip, kiekvienas stengsis darbą atlikti kuo geriau.

Abejojantis: Tačiau, jei pritrūko meistriškumo, valios uoliai dirbti ir mokytis, pasitikėti savimi, jei vaza gaunasi nelabai kokybiška (nors gali vėl minkyti ir pradėti iš naujo), bet tu numoji į darbą ranka ir imi pykti, viską aplink vartyti, mėtyti, kaltinti kitus ar pavydėti puikiai dirbantiems, kol galų gale, neišnaudojęs visų galimybių ir tau skirto laiko, pakyli nuo žiedimo rato anksčiau laiko?

3 Mokinys: Tai tiesiog bergždžias darbas ir pažeista tvarka bei taisyklės. O juk vazą vis vien privalai padaryti?

2 Mokinys: Taip! Štai tada ir slankioji aplik dar dirbančius, imi gailėtis, kad paskubėjai pakilti nuo žiedimo rato, tampa skaudu žiūrėti, kaip kiti džiaugiasi savo darbo rezultatais, sugeba dar padėti ir kitiems, paguosti, jei nesiseka, nes, pasirodo, už puikų darbą ir širdies gerumą tu galėjai gauti neįsivaizduojamų malonių, iki kurių tau trūko vos kelių žingsnių! Kaip apmaudu, kad per vėlai tai supratai, kad galėjai dar tą ir aną padaryti! Neatstumti greta dirbusio, kuris norėjo paprasčiausiai pasiguosti. Tačiau jau per vėlu! Prieš akis vėl ilga laukimo eilė, į kurią atsistojęs imi puikiai prisiminti, kokius gražius

planus puoselėjai, ką planavai sukurti, dėl silpnumo, kvailumo kaltini, keiki tik save ir šimtą kartų prisižadi, jog kai tik atsisėsi prie žiedimo rato, šį kartą dirbsi visai kitaip! Ir niekas pasaulyje neįstengs tau sutrukdyti!

1 Mokinys: Tačiau kankinamai ilgai laukus ir atėjęs laikui sėstis prie žiedimo rato, tu ir vėl būsi pamiršęs įgytą kartų patyrimą ir liksi vienas su savo laisvu pasirinkimu dirbti, kurti, padėti, mylėti arba... ne. Prieš tave, kaip ir parėjusį kartą, bus sudėti įrankiai ir molis, tačiau kažkodėl įrankiai bus prastesni, o molis – kietesnis, tad šį kartą padaryti vazą bus gerokai sunkiau...

Abejojantis: Tai prie ko čia tikėjimas ir lengvesnis gyvenimas?

3 Mokinys: Prie to paties: tikintis žmogus žino, kad susidūrus su puodo žiedimo sunkumais, jis bet kada gali sulaukti pagalbos. Juk pasakyta – „Belskis ir tau bus atidaryta“. Tas beldimas yra ...malda. Jis gali melsti sveikatos, ištvėrmės, dvasios stiprybės ir visa tai jam bus suteikta! O svarbiausia – tikintis žmogus niekada nepaliks savavališkai savo „darbo vietos“, nes kvaila pačiam atsisakyti tų malonių, kurių neįsivaizduojamo dydžio aprašymus rasi visose religijose. Tai – Rojus, Begalinė Viešpaties meilė, palaima...

Abejojantis: Tai kaip įtvirtinti savyje tą tikėjimą?

1 Mokinys: Giliai suvokti, jog esi Viešpaties labai mylimas ir Jis nori, kad tavo gyvenimo „vaza“ gautųsi kuo puikesnė. Juk indas skirtas tam, kad Sutvėrėjas galėtų jį sklidinai pripildyti džiaugsmo, ramybės, palaimos, gėrio ir grožio. Tad dažniau prašyk Jo pagalbos. Juk prieš savo tėvus nevaidini visagalio ir esant problemoms nebijai prisipažinti, jog tau sunku? Tada jie tave apkabina, padrašina, paguodžia, ir nors kartais negalėdami nieko konkrečiai padėti, savo gerumu tiesiog nuverčia tavo pečius slėgusį kalną.

Abejojantis: Bet juk Viešpats manęs nepaguos ir neapkabins?!

2 Mokinys: Jis padarys daug daugiau: veikdamas mums nesuvokiamais būdais atsiųs palankias aplinkybes, gerus žmones, reikalingą telefono skambutį, naują pažintį... Ir visa tai tik tam, kad sėdėdamas prie „žiedimo rato“ tu tobulėtum, padėtum kitiems ir jaustumėsi laimingas. O, kad būtų kur akis pailsinti, Jis sukūrė mums gamtos grožybės. Tad metas kibti į darbus.

4. Trys žirgai

1 Mokinys: Aš kažkur skaičiau, kad žmogaus gyvenimas panašus į sėdėjimą dideliame vežime, rankose laikant trijų galingų žirgų vadeles. Jie gali akimirksniu įvykdyti bet kokį tavo norą, nuvežti į bet kokią vietą, o tu glamžai rankose vadeles ir negali tų žirgų suvaldyti.

2 Mokinys: Netiesa! Aš savo norų žirgus valdau puikiai!

Abejojantis: Na, mes jau žinome tavo gebėjimus! Jei valdytum, tai ir mokintumeisi geriau, ir kelionę į San Mariną būtum laimėjęs, ir nesipyktum su chemijos mokytoja, ir suolo draugas nebūtų išėjęs kitur sėdėti. Tad, broli, ir tu vadeles glamžai.

3 Mokinys: Tai ar yra žinoma, kaip tuos stebuklingus žirgus valdyti? Jei tai būtų tiesa, tai pasaulio didieji protai jau seniai būtų radę tų vadelių valdymo mechanizmą.

1 Mokinys: Kas genialu – visada labai paprasta. Taisyklės visiems žinomos ir daugelyje knygų aprašytos.

Abejojantis: Taip ir patikėsim! Jei taip, tai mūsų pasaulis seniai būtų tapęs visų svajonių išsipildymu!

2 Mokinys: Palaukit! Kaip ten su tų vadelių valdymo technika? Labai smalsu sužinoti...

1 Mokinys: Gerai, išvardinsiu kelias taisykles. Pirmoji, - žmogus turi suvokti, kad jis yra Viešpaties kūrinių dalis, atėjęs į žemę tobulinti savo dvasinį pasaulį. Antroji, kad yra nepalyginamai daugiau energijų rūšių, kurių žmogus negali pamatyti, t. y. mintys, žodžiai, jausmai turi kuriamąją galią. Trečia...

Abejojantis: Sustok truputi... Prie ko čia mintys, jausmai ir mano dvasinis pasaulis? Aš gimiau, užaugau, baigsiu mokyklą, įstosiu kur toliau mokytis, dirbsiu, sukursiu šeimą... Gyvenimas kelia savo tikslus, tad galvoti apie visokias švelnybes nėra kada.

2 Mokinys: Bet juk už savo darbus mes visi turėsime kažkada atsakyti?

1 Mokinys: Teko girdėti linksną pasakojimą apie tai, kaip vagis, įsilaužęs į namus ir bekraustydamas svetimus daiktus, išgirdo jam sakantį balsą: „Jėzus tave stebi“. Nervingai apsidairęs aplinkui, jis ir toliau įnirtingai ieškojo vertingų daiktų. Bet ir vėl tas pats balsas: „Jėzus tave stebi“. Vagis drebančiomis rankomis nukreipė savo prožektorių į tą pusę iš kurios girdėjosi balsas. Ten narvelyje tupėjo papūga. Jis paklausė: „Čia tu kalbi?“. Papūga linktelėjo. „Aš mėginau tave įspėti“. Vagis nustebo: „Mane įspėti? O kas tu būsi?“ „Aš esu Mozė“, - atsakė paukštis. „Na ir kokie gi kvailiai galėjo papūgą pavadinti Moze?“ Toji atsakė: „Nežinau, turbūt tie patys, kurie savo rotveilerį pavadino Jėzumi“.

3 Mokinys: Taip... verta susimąstyti... Šis pasakojimas man priminė tikrą faktą²⁵, kai Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas naktį tyliai skaitydamas knygą išgirdo kažką krebždant už lango. Atsargiai apsidairęs mato, kad ten žmogus, įsikibęs į balkono atbrailą, stengiasi vidun įlipti. Tikslas aiškus - apiplėšti. Tada Monsinjoras greit puola nelaimėlio laikyti, kad tas nenukristų. Bendrom pastangom vagis įsikepurnėja į balkoną, o kunigas greitai jam verda arbatą, duoda šiltus drabužius, nes „svečias“ sušalęs ir varganas... Gal todėl paklaustas, kaip gyvena, Kazimieras Vasiliauskas atsakydavo: „Stengiuosi šventai, bet ne visada išėina...“

2 Mokinys: Tai kaip ten su ta trečia vadelių valdymo taisykle?

1 Mokinys: Trečioji taisyklė ta, jog gyvenimas panašus į kelių aukštų daugiabutį ir tikėjimas gali daryti stebuklus.

Abejojantis: Keistai skamba...

1 Mokinys: Tikriausiai sutiksite, jog aplink jus yra labai daug skirtingų žmonių. Vieniems jų puikiai sekasi - jie yra mylimi ir mylintys, turi gerą darbą, jaukius namus, yra darbštūs ir sumanūs. Kitų gyvenimas pilnas rūpesčių, kažkokių nemalonių lemtingų sutapimų, atsitiktinumų, tretį - apskritai benamiai...

3 Mokinys: O prie ko čia daugiabutis?

1 Mokinys: Prie to, kad žmonių gyvenimas vyksta tarsi lygiais, aukštais, kuriuose galioja labai konkretūs ir aiškūs įstatymai. Jei tu kitiems padedi, nedarai, ko pats nenorėtum patirti, esi ramių šviesių minčių geras žmogus - gyvensi, vaizdžiai tariant, kokiame penktame aukšte, kur tave sups geri žmonės, tau nieko netruks ir svajonės pildysis.

²⁵ Lietuvos žinios, 2006 10 14

Tačiau, jei tu kitam linkėsi blogo, kursį mintyse keršto planus, tingėsi, nedirbsi, apgaudinėsi – teks kurtis žemesniame aukšte, kur būties taisyklės yra daug prastesnės ir reikalauja kovos dėl išlikimo...

2 Mokinys: Tačiau, tarkim, aš, gyvenantis trečiame aukšte galiu pakilti į penktą aukštą?

1 Mokinys: Visada! Tai visų pasaulio religijų siekis ir besąlygiškos Viešpaties meilės įrodymas!

3 Mokinys: Štai ir vėl sugrįžome prie arklių vežimo ir tų stebuklingų trijų vadelių...

1 Mokinys: Taip. Sėdėdamas gyvenimo vežime žmogus turi savo rankose trijų galingų žirgų – minčių, kalbos ir jausmų valdymo vadeles. Jei jis turėtų valios tuos žirgus išmokyti valdyti, jis galėtų būti savo gyvenimo Viešpačiu, kokiu Dievas jį ir sutvėrė.

Dorinis disputas

Mokytojas aptaria su mokiniais pateiktus siužetinius dialogus, aiškina kilusius klausimus.

Ugdomosios veiklos nuostata

Jūs kiekvienas savaip įsivaizduojate, koks turėtų būti giliai tikintis žmogus. Koks dvasinės savybės būdingos jo vidiniam pasauliui? Pasiklausę šio netrukus skambėsiančio muzikos kūrinio, kurio intonacijos perteiks nepažįstamo Herojaus požiūrio į gyvenimą jausminę charakteristiką, pasakykite, ką apie tokį žmogų būtų galima pasakyti? Ar jis dvasiškai ramus? O gal išgyvena didelę vidinę sumaištį? Ar galėtumėte pavadintumėte jį tikinčiu?

Muzikos klausymas. Pjesė „Gyvenimas pagal Jį“ (CD nr.40)

Dorinis disputo tęsinys

1. Sutinku su Jumis, kad sprendžiant pagal ką tik girdėto kūrinio muzikines intonacijas galima sakyti, jog mūsų Herojaus vidinis pasaulis buvo šviesus, ramus, tarsi nutviekstas saulės spindulių. Manau, kad santarvėje su savimi ir supančiu pasauliu gyvenantis žmogus galėtų būti tikintis.
2. Ką Jums patiems reiškia tikėjimas? Ar laikote save tikinčiais žmonėmis?
3. Kuriame siužetiniame dialoge „*Naujas dėstomas dalykas*“, „*Ėjimas apšviestu keliu*“, „*Vazos žiedimas*“ ar „*Trys žirgai*“ pateiktos tiesos Jums atrodo artimiausios? Kodėl?
4. Vienas katalikų dvasininkas²⁶ savižudybę palygino su pamišėliu, kuris, norėdamas išvengti darbo, nusiplovė sau rankas ir kojas, tokiu būdu priversdamas kitus jį vežioti ir už jį dirbti. Jis sunaikino savo fizines galūnes, nesuformavęs dvasinių organų. Tokioje būsenoje gyvenimas tapo neįmanomas, bet tuo pačiu tapo neįmanomas ir savęs sunaikinimas iki mirties termino. Ką Jūs manote apie tai? Ar sugebėtumėte nusižudyti nusprendusį draugą įtikinti, jog tai daryti yra pati di-

26 <http://siauliai.mok.lt/rerichas/temos.htm#Informacija%20norintiems%20nusižudyti>

džiausia gyvenimo klaida? Iš kur juodžiausiais gyvenimo momentais galima semtis stiprybės?

Papildomai šią temą dar galima nagrinėti:

1. Kristaus Paaukojimo šventė (02-02): Šios šventės paskirtis - paminėti Kristaus paaukojimą. Pagal Bibliją, Juozapas ir Marija atnešė savo kūdikėlį į Jeruzalės šventovę pašvęsti jį Viešpačiui. Toks buvo Dievo per Mozę duotas įstatymas. Šeima nediskutavo, ar šis veiksmas būtinas, jei jų kūdikis yra Aukščiausiojo Sūnus. Vėliau Kristus savimi atpirko žmonių padarytas nuodėmes. Kas tai yra auka? Ar mes sugebame padėti kitiems? 2005 metais Lietuvoje atlikti sociologiniai tyrimai²⁷ rodo, jog per pastaruosius penkerius metus jaunimo tarpe išryškėjo daugiau egoistinių nuostatų - galimybė būti naudingu kitiems iš vertybių sąrašo grėsmingai nyksta, tačiau auga pasitikėjimas savimi, ryškėja nuostata, kad gyvenimo sėkmė priklauso nuo savęs paties. Kodėl mes linkę daugiau naudotis kitais, bet mažiau padėti patys?
2. Advento pradžia (11.30): Kuo Advento laikotarpis žmogui gali būti naudingas? Surenkite su mokiniais Advento vakarą ir jo metu pakalbėkite apie tikėjimo ir religijos reikšmę, dvasinės ramybės ir apsivalymo svarbą.

Atgal

²⁷ <http://www.zarasai.lt/apsstalas/index.php?kas=204>

L.Navickienės, S.Karalienės, A.Navicko, A.Piličiausko parengtos
Klasės auklėtojo knygos GROŽIO IR GĖRIO LINK temų,
jau publikuotų PAPA žurnale,

sąvadas - rodyklė

(Parengė L.Navickienė)

PAPA žurnalo numeris	Temos numeris ²⁸	Temos pavadinimas
12 nr.	2.1.2.	Draugiška mokykla
13 nr.	-	Dailė ugdymo procese.
14 nr.	-	Muzika ugdymo procese.
15 nr.	1.5.4.	Atsakomybė ir pareiga. Globėjiškas rūpestingumas.
16 nr.	3.3.3.	Meilė savo šalies gamtai ir atsakomybė už ją. Vasario 16.
17 nr.	3.3.2.	Pagarba gimtai kalbai.
18 nr.	1.5.1.	Gyvybės stebuklo įgyvendinimas.
19 nr.	1.5.2.	Pagarba tėvams. Tėvo reikšmė
20 nr.	3.3.4.	Kultūrinio paveldo reikšmės suvokimas. Atsakomybės prisiėmimo už kultūros savitumo išsaugojimą, plėtojimą bei tęstinumo užtikrinimą svarba.
21 nr.	2.7.1.	Nenutrūkstamo lavinimosi asmeninė reikšmė
22 nr.	2.4.1.	Altruizmo reikšmė.
23 nr.	1.3.2.	Gyvenimo baigtinumo suvokimas.
24 nr.	1.4.1.	Meilė - žmogaus būties pagrindas.
25 nr.	-	Grožio virsmas gėriu. Metodiniai patarimai
26 nr.	1.3.3.	Tik atiduodamas širdies gerumą gali jį pagausinti. Gebėjimas aukotis dėl draugų.
27 nr.	3.3.1.	Saugodami protėvių dvasią geriau suprasime savąją.
28 nr.	1.4.2.	Meile grįstas pasitikėjimas.
29 nr.	1.4.3.	Meilė ir tolerancija.
30 nr.	2.5.2.	Tėvai - ugdymo partneriai. Nuoširdaus dėmesio mokymuisi svarba.
31 nr.	2.3.1.	Jausmai žmogaus būtyje. Žinios + jausmai = geranoriškas empatiškas.
32 nr.	2.5.1.	Nesavanaudiškos pagalbos vertė. 2008 spalio su mokytojo diena.
33 nr.	2.6.2.	Gyvenimo prasmės ir tikslo suvokimas
34 nr.	3.5.4.	Tikėjimo ir religijos svarba. Laisvos pasirinkimo svarba.
35 nr.	3.1.2.	Dvasios aristokratiškumas. Žmogus iš Didžiosios raidės.
36 nr.	3.1.4.	Pagarba savo tautai ir jos žmonėms.
37 nr.	3.1.5.	Pagarba tautinei heraldikai
38 nr.	1.5.3.	Motinos reikšmė ir svarba. Gebėjimas atleisti.

²⁸ Temų numeracija pateikiama pagal knygą „Grožio ir Gėrio link“.

39 nr.	1.1.2.	Šeimos identiteto suvokimas.
40 nr.	1.1.3.	Šeimos reikšmės suvokimas.
41 nr.	2.2.1.	Rūpinimasis savo klasės garbe.
42 nr.	2.7.2.	Nuolatinio tobulėjimo svarba
43 nr.	1.2.2.	Maldos ir sakralūs jausmai
44 nr.	3.3.5.	Tautinių kalendorinių švenčių reikšmė. Kalėdos.
45 nr.	1.1.1.	Didžiavimasis šeimos praeitimi, jos istoriniu paveldu
46 nr.	3.1.1.	Tautinio identiteto suvokimo ugdymas
47 nr.	3.1.3.	Patriotizmo esmės suvokimas
48 nr.	3.5.4.	Tikėjimo ir religijos svarba. Laisvo pasirinkimo reikšmė

[Atgal](#)

Iš širdies – į širdį

Jūratė Liubamirskaitė,
Tikybės mokytoja, Alytaus
Likiškėlių vidurinė mokykla

1999 m. baigiau Vilniaus pedagoginį universitetą, įgydama socialinių mokslų bakalauro laipsnį ir bendrojo lavinimo mokyklos katalikų tikybės mokytojo kvalifikaciją. Savo darbą priimu kaip pašaukimą, kaip gyvenimo būdą, kaip galimybę liudyti Kristų, kuris mus myli. Tai didžiulė dovana ir iššūkis! Todėl visą laisvalaikį skiriu dvasinės literatūros skaitymui, rekolekcijoms, piligriminėms kelionėms, seminarams. Labiausiai patinka Velykos, nes tai Gyvybės pergalė prieš mirtį, Vilties – prieš nuodėmę diena.

ATVIRA TIKYBOS PAMOKA 5 a, b, c KLASĖSE

Tema: DRAUGYSTĖ ŠVENTAJAME RAŠTE

Tikslas: skatinti draugystę su Jėzumi ir mūsų pagalbą jos reikalingiems.

Uždaviniai:

- Išklause sakinį, 4 grupėse 7 min. prieš to sakinio fragmentą ir jį visiems pristatys bendroje dėlionėje; norintys atliks refleksiją pagal pateiktus klausimus.
- Išklause Šventojo Rašto pasakojimo, atsakys į klausimus ir suvaidins pasakojimą, netardami žodžių.
- Išklause B. Ferrero pasakojimo, atsakys į klausimus ir perskaitys eilėraštį.

Metodai: malda, dėlionė - sakinio fragmentiškas iliustravimas grupėse, grupės darbo pristatymas, refleksija pagal pateiktus klausimus, pasakojimas, inscenizacija, nuotraukų mozaika, eilėraščio deklamavimas, refleksija.

Priemonės: plakatas su Šventojo Rašto citatomis, žvakė, 4 dėlionės, vaškinės kreidelės, klijai, didelis lapas, lipni juostelė, CD grotuvas, CD su giesmių įrašais, kamuoliukas, Jėzaus statulėlė, žurnalų iškarpos, priedai.

Literatūros šaltiniai:

- Kelyje su Jėzumi: Šventojo Rašto nagrinėjimas su vaikais/ B.Brielmaer, B.Eltrop, E.Reuter.-Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2008 (p. 23 - 30).

- Tikybos mokytojų profesinio meistriškumo tobulinimo programos „Paulius – tautų apaštalas“ 2-osios sesijos medžiaga/ mgr. Zbigniev Marijan Barcinski - Liublinas (2009-02-12/13).
- Kitos istorijos/ Bruno Ferrero.- Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006 (p. 84-85).

Pamokos situacija:

Ši pamoka – antroji iš ciklo pamokų, skirtų draugystei Šventajame Rašte. Pasakojimas apie keturis draugus ir jų drąsų, provokuojantį ir solidarų poelgį gelbstint vieną iš savųjų gali išties sukelti didelį susidomėjimą. Pamokoje būtina pabrėžti, kad žmogus negali būti vienas ir kalbėti apie gerąsias žmogaus ir gydančias Jėzaus rankas, skatinant draugystę su Jėzumi ir mūsų pagalbą jos reikalingiems.

Jungtinėje klasėje (ją sudaro trijų klasių mokiniai) yra 15 vaikų, trys iš jų sunkiai suvokia užduotis, nesugeba dirbti grupėje, vienas iš jų sunkiai kalba, todėl taikomas diferencijuotas mokymas, tam reikia skirti dalį pamokos.

Pamokos planas

Pamokos dalys/ metodai	Mokytojo veikla	Mokinio veikla	Vertinimo būdai	Pasiekimai
<i>Įvadas Malda</i>	Pakabina plakatą „Draugystė Šventajame Rašte“ su citata iš Šventojo Rašto (Jn 15, 13-17), uždega žvakę. Pasisveikina. Primena, kad jau prasidėjo gavėnia, paaiškina, kuo ypatingas Pelenų trečiadienis. Visus kviečia maldai, praeitoje pamokoje pačių mokinių sukurtais žodžiais.	Mokiniai atsistoją, susikaupia ir meldžiasi pačių sukurtais maldos žodžiais.	Stebėjimas	Geba melstis kartu, savais žodžiais.
<i>Temos ir uždavinių skelbimas</i>	Mokytoja skelbia temą, įvardina uždavinius ir vertinimo būdus ir juos užrašo lentoje.	Mokiniai skaito ir komentuoja.		Žino, ko sieks pamokoje
<i>Temos atskleidimas I. Dėlionė- sakinio fragmentiškas iliustravimas grupėse, pristatymas.</i>	Mokytoja suskirsto mokinius į 4 grupes ir padalina kiekvienai grupei po vieną dėlionę - A 4 formato lapą su citatos fragmentu (JŪS BŪSITE MANO/ DRAUGAI,/ JEI DARYSITE, KĄ JUMS ĮSAKAU: / MYLĖSITE VIENI KITUS!), po vieną vaškinių kreidelių dėžutę. Perskaito visą Šventojo Rašto citatą (Pat 26, 9 arba Jn 15, 14) ir pateikia užduotį, įjungia muziką.	Mokiniai išsiskaičiuoja iki 4 ir įsidėmi savo skaičių. Tokiu principu jie sudarys 4 grupes po 3-4 vaikus. Susėda grupelėmis prie 4 stalų, išklauso užduotį ir, klausydamiesi giesmės, piešia 7 minutes kiekviena grupė savo dėlionę, kurioje atspindi užrašytus žodžius. Piešia	Stebėjimas, ar laiku atliekama užduotis, ar visi vaikai piešia, ar suprantamai pristato savo darbą.	Geba dirbti grupėse, užduotį atlikti per tam tikrą laiką, mokosi suprasti teksto turinį.

<p>Apibendrinimas (refleksija)</p>	<p>Klausimai refleksijai: Su kuo lyginama draugystė? Kuo ji svarbi žmogui? Kokia draugystė „stiprina žmogaus dvasią“? arba „Kas yra Jėzaus draugai?“</p>	<p>visi grupėje esantys vaikai. Kai visi nupiešia, pristato savo darbą ir dėliones prikljuoja ant didelio lapo. Mokiniai atsako į klausimus. Kalba tik tie, kurie nori, jie gauna kamuoliuką, meta kitam, kuris nori kalbėti.</p>		
<p>II.Biblinio pasakojimo skaitymas ir iliustravimas teatre.</p> <p>Apibendrinimas(mokytojo žodžiai)</p>	<p>Mokytojas pakviečia vaikus susėsti ir pasiklausti biblinio pasakojimo (Mk 2, 1-12). Pateikia klausimus: kas padėjo paralyžiuotam žmogui patekti į namą? Kaip jautėsi pasveikęs žmogus, kaip jautėsi jo draugai? Kas piktinosi Jėzaus kalbomis? Mokytojas pateikia užduotį - suvaidinti pasakojimą. Mokytojas apibendrina: „Draugų pasitikėjimas ir meilė gali nuversti kalnus. Ligonis pagyja. Per draugus paralytikas patiria Dievo draugiškumą, Dievo pagalba ateina per draugų rankas. Jėzus kreipiasi į ligonį „Sūnau“. Tam žmogui Jėzus toks pat artimas, kaip ir jo draugai. Draugų ir Dievo meilė susijungia į vieną galingą gydančią jėgą.“</p>	<p>Mokiniai klausosi pasakojimo. Atsako į mokytojo klausimus. Biblinį pasakojimą iliustruoja rankų judesiais (galima naudoti projektorius, taip demonstruojant „šėšelių teatrą“).</p>	<p>Stebėjimas, sekimas, raginimas, drąsinimas, pagyrimas</p>	<p>Moka klausytis, geba bendradarbiauti, pasiskirstant vaidmenimis.</p>
<p>Apibendrinimas: pritaikymas gyvenime (pasakojimas, nuotraukų mozaika ir eilėraštis „Kristus turi tik mūsų rankas“)</p>	<p>Rato viduryje pastatoma Kristaus statulėlė (arba paguldoma apdaužyta, aplaužyta ar kitaip apgadinta), aplink ją išdėliojamos nuotraukos iš žurnalų (aplanke „Rankos“). Mokytoja papasakoja istoriją „Jėzaus rankos“ (Priedas- 4); ir pateikia klausimus refleksijai: kokia rankų reikšmė bendravime? Kitose srityse? Ką galvojate apie „Kristų be rankų“? Kaip supratote užrašą, kad jis teturi mūsų rankas? Užduotis apibendrinama eilėraščiu „Kristus turi tik mūsų rankas“ (Priedas-5). Gali pridurti: „Dievui reikia šiandien mūsų rankų ir kojų, kad galėtų veikti per mus.“</p>	<p>Mokiniai klausosi pasakojimo, tyliai pamąstę, atsako į mokytojo pateiktus klausimus. Eilėraštį skaito keturi mokiniai dalimis.</p>	<p>Stebėjimas, pagyrimas, dėkojimas</p>	<p>Geba teorines žinias pritaikyti gyvenime, moka surasti pavyzdžių kasdienybėje</p>
<p>Įsivertinimas</p>	<p>Mokytoja pasiūlo susėsti ratu ir įsivertinti savo darbą pamokoje pagal iškeltus uždavinius ir vertinimo kriterijus balais nuo 1 iki 10 ir pakomentuoti. Po to visų paprašo sustoti rateliu ir</p>	<p>Pasako įsivertinimo balą ir komentuoja kodėl. Tada visi atsistoja ir padėkoja</p>	<p>Komentuoja giria, dėkoja</p>	<p>Moka objektyviai vertinti ir padėkoti.</p>

	padėkoti: „Šiandien gerai padirbėjome ir nusipelnėme vienas kito dėmesio. Aš prieisiu prie vieno iš jūsų ir pasakysiu „Tu esi šaunuolis, Mantai, ačiū Tau. Jūs atsakote padėka. Po to Mantas pagyrimą pasako stovinčiam dešinėje ir t.t. tol, kol visi vienas kitam padėkos“.	vieni kitiems, kaip mokytoja pamokė.		
--	---	--------------------------------------	--	--

PRIEDAS - 1

DRAUGYSTĖ ŠVENTAJAME RAŠTE

„Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti.

Jūs būsite mano draugai, jei darysite, ką jums įsakau.

Jau nebevedinu jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką veikia jo šeimininkas. Jus aš draugais vedinu, nes jums viską paskelbiau, ką esu iš savo Tėvo girdėjęs.

Ne jūs mane išsirinkote, bet aš jus išsirinkau ir paskyriau, kad eitumėte, duotumėte vaisių ir jūsų vaisiai išliktų, kad ko tik prašytumėte Tėvą mano vardu, jis visa jums duotų.

Aš jums tai įsakau: vienam kitą mylėti!”

Jn 15, 13- 17

PRIEDAS - 2

„Po kelių dienų, kai Jėzus vėl atėjo į Kafarnaumą, žmonės išgirdo jį esant namuose, ir tiek daug prisirinko, jog nė prie durų nebeliko vietos. O jis skelbė jiems žodį.

Tada keturi vyrai atnešė paralyžiuotą žmogų.

Negalėdami dėl minios prinešti jo prie Jėzaus, jie praplėšė stogą namo, kur jis buvo, ir, padarę skylę, nuleido žemyn neštuvus, ant kurių gulėjo paralyžiuotasis.

Išvydęs jų tikėjimą, Jėzus kreipėsi į paralyžiuotąjį: „Sūnau, tau atleidžiamos nuodėmės!”

Tenai sėdėjo keletas Rašto aiškintojų, kurie svarstė savo širdyje:

„Kaip jis drįsta taip kalbėti? Juk jis piktžodžiauja! Kas gi gali atleisti nuodėmes, jei ne vienas Dievas?!”

Jėzus, iš karto savo dvasia perpratęs jų mintis, tarė: „Kam taip manote savo širdyje?

Kas lengviau - ar pasakyti paralyžiuotam: ‚Tau atleidžiamos nuodėmės’, ar liepti: ‚Kelkis, pasiimk neštuvus ir vaikščiook?’

Bet, kad žinotumėte Žmogaus Sūnų turint galią atleisti žemėje nuodėmes, - čia jis tarė paralyžiuotajam, - sakau tau: kelkis, imk savo neštuvus ir eik namo!”

Šis atsikėlęs tuojau pasiėmė neštuvus ir visų akyse nuėjo sau. Visi be galo stebėjosi ir šlovino Dievą, sakydami: „Tokių dalykų mes niekada nesame matę”.

(Mk 2, 1- 12)

PRIEDAS - 3

„ŠEŠĖLIŲ TEATRAS“

Visas biblinis pasakojimas (Mk 2, 1- 12) iliustruojamas rankų judesiais (naudojant skaidrių projektorių, rankomis kuriamas ekrane „šešėlių teatras“).

- 1 scena:** Jėzus skelbia Dievo žodį perpildytuose namuose Kafarnaume; Jis kalba rankomis ir kojomis; klausytojai prideda rankas prie ausų, kad geriau girdėtų.
- 2 scena:** draugai trina rankas, nes jiems šovė gera mintis - įkelti ligonį pro stogą. Rankomis jie prašo praleisti juos, braudamiesi pro minią.
- 3 scena:** jie neša, tempia, stumia neštuvus ant stogo, o užlipę bando praardyti jo dangą.
- 4 scena:** draugai nuleidžia neštuvus su ligoniu žemyn.
- 5 scena:** Jėzus rankų judesiais kreipiasi į ligonį.
- 6 scena:** Rašto aiškintojai piktinasi.
- 7 scena:** Jėzus kalbasi su Rašto aiškintojais.
- 8 scena:** Jėzus liepia ligoniui keltis.
- 9 scena:** ligonis atsikėlęs nueina (iškėlęs rankas, šokinėdamas iš džiaugsmo), pasiemęs neštuvus.
- 10 scena:** žmonių minia šlovina Dievą (plojama rankomis).

PRIEDAS - 4

PASAKOJIMAS „JĖZAUS RANKOS“

1945-ųjų gegužė. Baigėsi Antrasis pasaulinis karas. Į nugalėtą Vokietiją įžengė amerikiečių, anglų ir rusų pulkai. Viename vokiečių miestelyje amerikiečių karių būrys nusprendė atstatyti bombų sugriautą bažnyčią.

Bevalant griuvėsius, vienas kareivis tarp tinko gabalų rado labai seno kryžiaus su nukryžiuotoju dalį - Jėzaus galvą. Apstulbintas veido grožio, parodė draugams.

- Paieškokime kitų dalių, atstatysime šį kryžių, - pasiūlė vienas.

Visi ėmė kantriai raustis nuolaužų krūvose.

Netrukus šalia altoriaus rado daug kitų kryžiaus dalių.

Du kareiviai dėmesingai bandė sudėlioti suskaldytą kryžių.

Tačiau niekam nepavyko rasti Jėzaus rankų.

Galiausiai bažnyčia buvo atstatyta, taip pat ir kryžius su nukryžiuotoju buvo sugražintas į deramą vietą virš altoriaus. Trūko tik rankų. Tačiau vienas karys kryžiaus kojūgalyje pritvirtino lentelę su užrašu: „*Ich habe keine anderen Hande als deine*“. Tai reiškė: „Dabar aš turiu tik tavo rankas“.

(*Ferrero B.* Kitos istorijos. - Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006, p. 84-85.)

EILĖRAŠTIS „KRISTUS TURI TIK MŪSŲ RANKAS“

Kristus neturi rankų,
Jis turi tik mūsų rankas,
kad atliktų visus savo darbus.
Kristus neturi kojų,
Jis turi tik mūsų kojas,
kad vestų žmones savo keliu.
Kristus neturi lūpų,
Jis turi tik mūsų lūpas,
kad pasakotų žmonėms apie save.
Kristus neturi jėgų,
Jis turi tik mūsų jėgas,
kad patrauktų žmones prie savęs.

Nežinomas autorius

Atgal

Svečiuose Š. Amonašvilis

Šalva Amonašvilis
(Nuotrauka G.Baranausko)

Toliau publikuojame ištrauką (pradžia - PAPA-41)
iš žymaus Humanistinės pedagogikos puoselėtojo
Šalvos Amonašvilio knygos
„Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesa“
(240-242 p.)

Mokyklos draugai! Brangūs mokytojai! Gerbiami tėvai! Mokiniai ir tie, kurie buvote mokiniai!

Mokykla - Žmoniškumo kalvė.

Mokykla - Humaniškumo kalvė.

Mokykla - mokytojų ir mokinių bendruomenė.

Mokykla - Šventovė.

Tai Mokyklos įstatymų leidėjas - didžiojo Jano Amoso Komenskio žodžiai.

Atvirų durų diena Mokykloje.

Ateikite, pasižiūrėkite, rinkitės!

Pirmiausia pasižiūrėkite į mūsų mokytojus - kokios šviesios jų akys! Jie geri, garbingi, mylintys ir atsidavę. Jie - Mokyklos pasididžiavimas!

Klausimas: Gerumas - gerai, bet ar jūs galite su vaiku būti griežti? Griežtumas - patikimesnė priemonė, norint, kad vaikai mokytųsi!

- Ėikite į pamoką, pasižiūrėkite, kokia pas mus kunkuliuoja pedagoginė kūryba. Mokytojo kūrybiškumas atveria vaiko sielą kūrybiniams gabumams!

Klausimas: Na, kūryba tai kūryba, neblogas dalykas, bet juk reikia, kad vaikai gautų žinių?! Kad ir ką sakytumėt, žinios svarbiau už piešimą ir dainavimą!

- Mes įgyvendinam humaniškosios pedagogikos principus, kūrybinga kantrybė - mūsų gyvenimo norma. Mūsų tikslas - išauklėti Kilnų Žmogų, jaučiantį ir suprantantį, kaip svarbu yra bendra gerovė.

Klausimas: Kam tas humaniškasis auklėjimas, jei visuomenė nehumaniška? Kilnus Žmogus pražus konkurencijos ir pykčio apsupty. Visuomenė nepasiruošusi tokiai pedagogikai!

Mes sutelkiame dėmesį į vaiko asmenybę, į vaiko kaip asmenybės išauklėjimą. Geri žodžiai ir šviesus mąstymas - mūsų švietimo proceso pagrindai. Mes tikime, kad kiekvienas vaikas turi savo paskirtį, savo kelią, savo mintis. Mes gerbiame ir vertiname jo savitumą!

Klausimas pasipiktinusių tonu: Kas čia per savas kelias, sava paskirtis? O tėvų norai? Tėvų valia? Ką reiškia asmenybė, ar kad vaikas neklausytų tėvo valios?!

- Ypatinga mūsų užduotis - tai mokinių dvasinio pasaulio vystymas ir praturtinimas. Mes mokome vaikus meilės juos supantiems žmonėms, mokome pagarbos, skatiname jų kilnumą, mokėjimą kitus atjausti, džiaugtis kitų džiaugsmais. Mes stengiamės ugdyti vaiko širdį.

Replika irzliu tonu: Atsiprašau, kas tas dvasinis pasaulis? Tai kažkoks klerikalizmas mokykloje! Jūs ir apie Dievą kalbėsite su mūsų vaikais?

- Mes švenčiame šventes - Slaviškosios abėcėlės Dieną, Pergalės Dieną, Poezijos Dieną, Kultūros Dieną. Mes švenčiame kiekvieno mūsų mokinio gimimo dieną. Turime tradiciją - Širdies gerumo varžybas. Va tokioje dvasiškoje, doroviškoje atmosferoje skatiname savo mokinius siekti mokslo žinių.

Klausimas: Pasakykite tiesiai: ar jūs ruošiate savo mokinius testavimui, ar ne? Taip ar ne? Kaip naudojate testus?

- Testus?!

Klausimas: Kokių turite papildomų švietimo paslaugų?

- Paslaugų?!

♥ ♥ ♥

Mokyklos Draugai!

Mūsų Mokykla pavojuje!

Ji virsta daiktų turgumi ir nerašytų mokesčių iš tėvų surinkėja.

Tokioje mokykloje galima nusipirkti išfasuotų įvairiam pritaikymui žinių, taip pat įvairių malonumų, įvairaus aptarnavimo, arba, kaip dabar įprasta sakyti, „švietimo paslaugų“.

Daiktų turguje nėra ko nė kalbėti apie prekės kokybę. Prekeiviai veikiau dumia pirkėjams akis, girdami savo prekes, ir patiklūs pirkėjai, deja, dažnai apsigaua. Daiktų turguje prekeivis neklausia, kuriam tikslui pirkėjas ima jo prekę.

Mokykla - „švietimo paslaugų“ turgus!

Matote, kokiais žodžiais pagražinta Mokykla,- toji sąvoka paimta iš rinkos ekonomikos žodyno. Dabar toks metas - viskas matuojama rinkos ekonomikos sąvokomis, o ši ekonomika sukuria žiaurią konkurenciją, kuri išstumia Kilnumą, meilę žmogui, atjautą ir pagalbą.

O Mokykla - šventovė, ji - dvasios kopėčios, kuriomis reikia kopti aukštyn.

Š. Amonašvilis

Atgal